

INUTUQAIT KATIMIANIAT HILAP ALLANGUQTIRNIATIGUT: KINGULIQ KATIMATYUTIT

Simon Taipana Katimavik, Kitikmeot Igluqpat
March 29-mit -31-mut, 2001-mi
Ikaluktuttiaq, Nunavut

© NUNAVUT TUNNGAVIK TIMINGAT.

TITIQILVIK 1269
Ikaluktuttiaq, NU
XOB OCO
1-888-388-8028

Iglulik: 1-867-934-8065
Iqaluit: 1-888-646-0006
Atuva 1-800-465-3232
Kangikhiniq: 1-888-236-5400
www.tunngavik.com

ILULINGIT

Ilulingit	I
Hivuagut James Eetoolook	III
Ilauyut Inutuqait	IV
Nainaruhugit Katimayutit	1
Katimaniat Qanurlu Katimaniat	2
Huuq Katimavat	2
Qanuq Katimavat	2
1. Qanuritpa hilap allanguqtinia Nunavunmi hivuani?	2
2. Hilap allanguqtirnia takunnaktunik allanguutivaa?	2
3. Qanuq allangutittaqqa hiuvniptingni Nunavunmi?	2
4. Qanuriliuqtaqqat Nunavunmiut hilap allanguqtinianut?	2
5. Umiktigutit uqauhit, uqallautauyut ihumagiyauyullu Inutuqanit	2
Inutuqait Takuvagait Uqauhillu	3
Pitquyautait Inutuqait	36

HIVUAGUT JAMES EETOOLOOK

Hilap allanguqtirnia unakpalianialuuniit ihumagiyuavaktut amihunit inungnit, Nunavut iluanit hilattanillu. Inuit Qaujimagatuqangit, aturnia iningalu Nunavut inuhiani gavamanilu, ikpingnaqturlu. Una katimaniq ukuninga malruungnik uqariauyukhanik atauttikku.

Quyagiumayatka Inutuqait ilaungmata umani katimanirmi tuhaqtittiplutik ilihimayamingnik takuhimayamingniglu hilap allanguqtirniagut allangutainiglu Nunavunmi.

Qujannamiik

[James Eetoolook](#)

Angiyuqqap Tuglia, Nunavut Tunngavik Timingat

ILAUYUT INUTUQAIT

MOSES KOIHOK

Ikaluktuttiaq

CYRIL MALA

Ikaluktuttiaq

DAVID IGUTSAQ

Taloyoak

ABRAHAM PIJAMINI

Auyuittuk

JEROME TATTUINEE

Kangikhiniq

ARSENE IVALU

Iglulik

NAUJA TASUGAT

Kangiqtugapik

TONY UTOK

Arviat

JOE ARRAGUTAINAQ

Sanikiluaq

FRANK ANALOK

Ikaluktuttiaq

TOMMY PIGALAK

Kugluktuk

JOSE ANGUTINGUNIQ

Kugaaruk

SIMEONIE AQPIK

Kimmirut

BEN ARNAQJUAQ

Sanirayak

JOHN KAUNAK

Nauyat

NORMAN ATTUNGALAK

Kamaniituaq

ZACH NOVOLINGA

Sanikiluaq

GAMIALI KILUKISHUK

Mittimatalik

NAINARUHUGIT KATIMAYUTIT

March 29-mit – 31-mut, 2001, 18 inutuqait tamainit aviktuhimayunit Nunavunmi katimayut Simon Taipana-mik atirhimayumi Katimavingmi Ikaluktuttiami hilap allanguqtirniatigut Nunavunmi katimayutiqarhutik.

Ilauyut Nunavut Tunngavik-kunit, Kitikmeot Inuit Katimayinit, Kivalliq Inuit Katimayinit, Qikiqtani Inuit Katimayinit, Inuit Tapirisatkunit Kanatami (now Inuit Tapiriit Kanatami), Nunavunmi Parnaiyaiyinit, Nunavunmi Avatiliriyitkunit, Gavamatuqatkunit Nunaqaqqaqtuliriyitkunit Nunavut Gavamaginillu.

Katimatyutauyuq katitirinahuarhutik Inuit Qaujimajatuqangit inuhimayainiglu Inutuqait hilap allanguqtirnianit qanurilityutainiglu Nunavunmi.

Inutuqait hapkua uqariyait:

- Qanuq-itpangmangat hila Nunavunmi?
- Hilap allanguqtirnia takunnaktunik allanguutivaa Nunavunmi?
- Qanuq allangutittaqaq hivuniptingni Nunavunmi?
- Qanuriliuqtaqqat Nunavunmiut hilap allanguqtinianut?

Pingahuni ubluuni katimaniani uqaqatigiqaqhutik tuhaqtittiut inuhimayamingnik ihumamingniglu, takuhimayamingnik unipkakhutiglu. Hamma nainarhimayut uqaqtauyut pitquyaiyullu

- Ukiut naiklivaliyut, auyattaq takivaliaplutik.
- Hikuiqpaliayut aiyugani. Nunap ikkiagani qiqumania mahaktilirhuni. Takunarhiuq nauttianik nauliqtnunik hikkarniugaluami.
- Hiqiniq qaumaqpalaahuni. Hakugiqianik aturiaqaliqtut Inuit utirnaiktutinik.
- Takunarhiuq qupanuanik hugatyaniglu takunngaqhimitaptingnik. Tulugaquyullu amigaikhutik kanguillu amigaikpiarhutik.
- Anuriquyullu qayangnarhiplutik, qayigivakluhi. Hilap allanguqtirnianit, naglikhaktaktugut hilanit allanit anuriitut kaivittunit.
- Tuktullu niqaita tipait allanguqtutut-iliplutik hadja ihumalungnarhiplunilu anniarutinik halummailrunillu.

- Aulaqtittivaktugut qauyihaivingnut, kihimi tuhaqtitauyuitugut qanurinmangata. Tuktullu amiit haliplutik.
- Amigaikyumiuyut Inuit kansamit tuquvalirhutik, uvinimingnilu kansanikpalirhutik. Ilitturiyariaqaqtugut hapkua piyakhainit uyagaqhiuvinit uvvaluuniit halumailrunit hilap allanguqtirnianilluuniit.
- Ukiuqtiliraangat hikunahaapalirhuni qayangnahunilu aulagiamit Kulaihimarnarhitinagu.
- Taimaihimaqqat, Hudson Bay (allallu taryuit) hikuyunairunnakhiut. Aktumayaaqtuq angiumik anngutinut.
- Inuit upalungaikhimayriaqaqtut aktumaniaqtunut hilap allanguqtirnianit.
- Imaqarniit ikalivalliaplutik.
- Aiyugat hinaiqpaliaplutik.
- Umiat amigaikyumiuyut ingilgayut Northwest Passage-kut hikiukpalianinganiit uk

KATIMANIAT QANURLU KATIMANIAT

Huuq katimavat:

Katitiginarhutik Inuit Qaujimajatuqangit inuhimayainiglu Inuit inutuqait hilap allanguqtirniagut Nuanvunmi. Hilap allanguqtirnia tukilik imaatut naitut hivittuyumiluuniit allanguqtut hilami hilaplu itquhia.

Qanuq katimavat

Katimayut uqaqatiriginarhutik titigaqtauplutiglu Inuit Qaujimajatuqangit inuhimayailu Inuit inutuqait hilap allanguqtirnianit Nunavunmi. Katimapkaiyut katimayutikhanik turaqtittiut titigarhugillu inuyauhimayut, tuhaqtamingniglu uqariyauyullu inutuqanit.

Talimauyut katimatyutit:

1 Qanuritpakkaaluaqqa hila Nunavunmi kinguniptingni?

- Kangagaaluk, Nunavut uqqutqiyaugaluaqqa? Alapparnatqiaq?
- Inuhirni, Nunavut uqquhivalliavaa? Alapparnahiyumiqqaa?
- Hivunikhami, Nunavut uqquhiyumirniaqqaa? Alapparnahiyumikluunii?
- Huna hilamik allanguutiliqqa?
- Tatqirhiutikkut ukiup hilait? (takiiniit, hapinariit?)
- Hilap qanurinningaa (nilinarninga, anuri, nipaluk, qanik,hiku)
- Nuna (nunap qiqumania, nunap itquhia, uaqtaunia, uyaqqat, nunainaq, hiugaq)

2 Hialp allanguqtirnia takunaqtunik allanguutivaa Nuanvunmi?

- Imaq/hiku/qanik (itquhia, hivittunia, aulania, taruq, kuukkat, tattit, tahigat, aiyugat, imaat itiniit, hikup-itquhia, ivvuhinia, hikuiyaqtirnia)
- Nauvaktut (nunainarmi nauttiat nunalu, nauniit, huuqpani nauniit, nutaalu nauttiat)
- Hugatjat qupilguillu (itquhiit, kaffiuniit, humiiniit, aulaniit, nutaalu allangayut)
- Inuit (anniaqtailiniit, allangurniit qanurlu)
- Nunaliit (iglupaqarniit, piyunnautait)

3 Qanuq allangutittaqqa hivuniptingni Nunavunmi ?

- Tatqirhiutikkut ukiup hilait? (takiiniit, hapinariit?)
- Hilap qanurinningaa (nilinarninga, anuri, nipaluk, qanik,hiku)
- Nuna (nunap qiqumania, nunap itquhia, uaqtaunia, uyaqqat, nunainaq, hiugaq)
- Imaq/hiku/qanik (itquhia, hivittunia, aulania, taruq, kuukkat, tattit, tahigat, aiyugat, imaat itiniit, hikup-itquhia, ivvuhinia, hikuiyaqtirnia)
- Nauvaktut (nunainarmi nauttiat nunalu, nauniit, huuqpani nauniit, nutaalu nauttiat)
- Hugatjat qupilguillu (itquhiit, kaffiuniit, humiiniit, aulaniit, nutaalu allangayut)
- Inuit (anniaqtailiniit, allangurniit qanurlu)
- Nunaliit (iglupaqarniit, piyunnautait)

4 Qanuriliuqtaqqat Nunavunmiut hilap allanguqtinianut?

- Hilap allanguqtirnianut apquhiurilutik Nunavunmut.

5 Umiktugutit uqallautit, uqauhiit, ihumagiyauyullu inutuqanit.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

SUWAKSIORK: Angmaqtirlugu katimaniq, uqarumayunga titigaqtauyukhamik katimayutinut, uvamnik tautukhimamayamnik. Anurhirviulluarpatuq ahinit anurhiqpallirhuni... ikpingnaqtuq qimuyuit ahinut haatutik titigarhimayumit Inuit Qaujimagajatuqangini. Hunaliqaq hilatiguuqtut ahianut haatutik.

KILUKISHUK: Uqarumayunga uvanga Qikiqtani kulvahiktumiutauyunga, nunami kingiktumi qaqqani. Nunaptingni, qaqqanit, malruuyuk anurik Mittimatalingmi. Atauhiq anuri tunnumit aippatauq hilanit Baffin Bay-kuktuni Kangikyugapikkut Mittimatalingmut. Mihigimaliqtunga pingahuni ukiuni kayumaktumik allanguqtiqtumik hilamik. June kinguliugaluapingahami, kinguvahiktugaluq. Pingahuni ukiuni auyat ukkukpiaktug avatilu allangurhuni. Quana, Ikhivautaaq.

FIGALAK: Kuglukturmiutauyunga, aulaaqpauhitka tahamanga Kingaongmit Tuktoyaktumut. Aullaqhimayaga tamat Victoria Island inuhimni. Nuna nunainaq hiugarluuniit. Takuhimaliqtunga nuna uaqtauliqtuq katagalirhuni taryumut. Kuukkat hinait katagalirhutik kuukkanut, allallu hinait hinani. Kuglukuinaup hanianiugittuq, kihimi uatanut kivatanullu. Ilihimalirhugulu apinahaaliqpiarhuni ukiakhami, malruunilu ukiuni, nipalunguqhuni qiqivaktuq. Ilihimagama amigaittut uqagumayut, uvattiagu uqarniaqqatka uqauhikhatka. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Uvanganu nunaqaqtunga qaqqaqarnirmi hikuinalingmi, Qikiqtarmiuqatit, Kilukishuk. Nunaptingni, hilap allanguqtirnia takunnaqpiaktuq. Nunami piqaluyait mahaktilirhutik, tatqihutikkut ukiuvut nailiplutik kayumikpalaktumiglu. Ilihimayaptingni tamapta, takuhimangittugut allanguqtiqtunik kilaminnuq ukiuni. Nalautikkurhimayugut hilap uquhivallianiagut ihumalutainiglu Inuit nunaqaqtut Nunavunmi. Nutaaniglu aiyugaqalihuni aiyugailviugaluani. Taryuq hikunahaqpalirhuni ukiuq tamat hikuiyaknarikpalirhunilu upingakhak tamat. Nunamilu piqaluyait mahakhutik

ilangini kangiqhukyuani natirnani hikuikhuni. Hilap qanuriniit allangurhutik, anuri naunarhiplunilu anurhiquayukhiplunilu taimamit, ilihimannairhutik ingilgaat hilaliqiniptigut qanurinnarmangallu hila. Allallu inuit hapkua allangurniit uqariyait.

ARRAGUTAINAQ: Uqakharunaittunga haffumuna. Titigaqtauyuga, nunaptingni, upingakhak malruugaluak hadja atauhiuliqtuq nunguyagaalirhunilu. Amihut inutuqait uvamnut uqaqpektut atauhirmik tuhavaliktunga hilap allangurniik.

Ihumaliuqpaliriaqaqtugut hivunikhamut. Tuharhimayunga Inuit qauyimayainik ataamnit. Nutaanik tuhaumatyutiqangtkaluaqtugut, kihimi inutuqait uqauhiit tikiliqtut.

Hadja ayurnarhiuq ilihimayami hila qanuriniariakhaa; ingilgaat hilahirutivut angumatiumayungnaiqtut-itquhianut. Hadjalu, hila Sanikiluami allanguliqtuq. Mahaktilirangat, akuni mahaktirungnaiqtuq atauttikunnak kihimi. Qiqivaktugaluq unnugangat, hadja qiqiungniaqtuq ayurnarhiutiug aulagutiptingnik upingakhami qikiqtautiptingni.

ANALOK: Uvanganu, takuhimaliqtunga allanguqnianik hilap nunaptingni. Kayumiktumik piyuq kaffinuanu ukiuni. Iqaluktutiami, nunapitquhia allanguqtuq. Nuna turmianguqtutut-iliuq, ingilganiit ilihimayaptingnit. Ukiup hilait allangurhutik, hiku hakliyumiuhuni hakkiuhuni, kugaluillu, kurluaqtullu, kuukkallu-itquhiit allangurhutik.

Nunap qiqumania mahaktilirhuni, nuna kulvaqtilirhuni, auyallu tahikpiarhutik, qiqitirniq kinguvakyuminalirhunilu ukiuq tamat. Takuhimaliqtunga angiyumik allangurnirmik avatipitingni 20-ni ukiuni. Turmianguqtiqtuq inutuqanut Inuinnanut. Ilihimayaptingnit itqaumayaptingnit. Tuktulu ikagaktulumaiqhutik ikagiakmi kinguvaktinagu ukiuq, hikunahaqqtirnimmit. Piffiliuriamilu upingakhamik nakungiqhuni hiqinik unnapkallarmat.

UTOK: Inutuqait ilihimayut allanguqtirtunik avatiptimi. Ilihimatquyaga turangayuq ilihimayayumut Inuit unipkakkut inuhilgit Qablunattaq titigakkut inuhilgit. Hunalikak Inup ilihimayaa tutqumayayuq ihumangani. Uvani, niaqupta iluani. Tuhagumayunga allanit inutuqanit.

ATTUNGALAK: Uvangu, inuhimayamnik unipkakhaliuyunga, nainarniaqqatka. Nunamiutaplunga iglqaqtunga, takuhimayaptingnik 1982-mit 2001-mut unipkakhiaqtunga. Kamaniituaq tahiuyuq, taryungittuq. Talvunga 1982-mut, aulqaqtugaluyugut tahiup hikuani Maimi, Junmi, Julaimilu. Qayaqturiaqangittugut Kulainguqtinagu. Talvunga, kulini ukiuni, allangulirhuni. Ukiuq tamat talvunga, allangulirhuni. Hadja Julaimi sikituqturnaiqhuni. Mikiyumilu nunami hikuqarnirmi pihupkakhimiyugut Julaingugaluqatilugu. Hikukkut pihungnaqtuq kiturianikkaluaqtilugu.

Tahiq hikuiyaqnariqpaliqtuq ukiuq tamat. Hadja hikuyaliqtutut-ittuq April-mi Maimiluuniit. Qayaqtunariikpalirhuni. Hamunga nutqarniaqqunga allat uqariagini.

NAUYARLUK: Nainarlugu, unipkakhiaqtunga hilap allanguqtirniatut. Unipkakhinarhuta inuhiqaraluagapta, taimaitput inutuqait uqagangamik hilatigut, unipkakhapattut itqaumayamingnit. Taimani, tahurhimangittugut tatqirhiutinik. Itqaumayukpiaktugaluyunga, kihimi Inummariit aturluaqpaktugaluat tatqirmik hiqinirmiglu ukiumingni. Ubluriallu atuqtauplutik aullaqtuni. Ilihimayunga ukiuq qikauvallaq, nunaryuaq uvirnat.

Aputiqarnik hinani hikuaktugaluaq, hikutiliqtinagu taryuq. Imaqarhuni hinaa hikutirniati. Hiqinarnarikhiniaqnahugiyagaluara ukiuk.

Unnakruminiarnahugiyara ukiuq. Ihumaliqpaktunga hiqiniq itquhirmigut utirniariahaa auyaq. Hamunga nutqaqqunga, quana Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Hilap allangurnia naunaitpiaqtuq nunaptingni. Nauyaarmiutauyunga ahini kihimi inungnguqhimayunga. Hamaniittut ilangit inungnguqqatitka. Taimani qinmiqtuinarhuta.

Upingakhamik piguiliqpaktugut niqinik nakuhiqpiaqpaktuq ukiungugangat. Hadja, taimailiugahuritkupta, qpilruqniaqtuq. Ublumi, upingakhauhuiginaqpaliqtuq auyahinaqpalirhuni. Committee Bay-mut ikalialiqpaktugut. Aularhuta nunakkut upingakhami. Kihimi, hadja taimatut aulalimaqtugut aputaiknarikpalirnat.

Iqiguqpaktugaluaq Aktupami hikutiqpaliqhuni. Hikutiqnahaqpaliqtuq ukiuq tamat. Uvvalu, ilihimaliqtugut upingakhami, aput qiqiruqtirungnaiqtuq unnukkangat. Taimanitmit aullaqpaktugut unnukkangat, qanga qiqigangat qinminut alliangnullu ingilgannaqtumik.

Hadja, aputaiyaligangami nutqayuittuq. Uvvalu, avaluugaluut kuukkani imailgittuq. Atuqtaulimairhutik, piruriviugaluillu unghahikhiplutik imaarmat. Hapkuva takuhiyavut allanguqtut Nauyani. Allat uqarumangmata nutqaqqunga.

ANGUTINGUNIQ: Nunaqaqtunga nunaptingni inuuhimni tamat. Hilap allanguqtirnia nutaanguyuq ilitturilihaliqtaqqut kaffinuani ukiuni. Uqautyauvakkapta ilihimatquplugu hila itquhialu

Unipkarniagitka uvamnik takuhimayatka inuhimayatkalu Kugaarup nunaani. Atjigingilugit tapkuat 1960-nit 1970-nillu, uvagut takuvaliqtugut allanguqtunik 1980-ni. Hila naunarhipluni kaivtupaliplunilu ukiuni itquhianit. Anurit kaivittutik qimukyuiillu hupiluqaqtittutik. Kaffinuani ukiuni, allangurniq aglingnaqtuq. Kuukkat, kuugikpaktugaluat auyami, ikaliqpiaqtut, ilangillu imairutilihutik. Takunnarhiut imaigutiliqtut kuukkat.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Anurhiqviuvaktugaluilu kaivittutik mikiumik. Inuhuktutilunga, nunaqapaktugaluq aputaiyuittumik auyagaaluk. Angayuqqatka aniutaquiliqaktut aptutaanit auyagaaluk. Hadja aptutaat mahaktiqpaliqtut auyagiagangat.

Tautukhimayaptingnit, nunaryuaq nakaktut mikiumik. Quana, Ikhivataaq.

HEZEKIAL: Uqarumayunga inuit tamaita nunaptingni takuhimaliqtut allanguqtunik hilaptingni. Uvaptingnut aktumaliqtut nunaptingni turangayuq nunakput qikiqtaugami qaiqtut taryuinarlu.

Nunaryuap unakpaliana uvaptingnut aktumaliqtut. Ihumalutigiingittagaluqqut hivullirmik. Inutuqait allanguqniaqtut hila uqarhimayaat. Ukiunguhaaqpaktugaluq, Aktupamit April-mut hikuqarhunilu auyamut.

Hiku ivvuyungnairhuni itquhigaluamitut piqaluyailu. Tattini hiku ivvuryuaqpaktugaluq ikalukhiurangapta ukiumi, Uvagullu, ilihimaliqtuqqut upingakhaknariaqpaliqtut hiqinirlu unnakyumipluni. Hikuiyaqtut kayumakhuni. Ukiumilu hikuilguqalirhuni hikuvaktugaluami. Auyaukhalirhunilu. Hikunahaayumilirhuni ukiuq tamat. Hikutiqpaliqtut Tisampami.

Anurilu kaivittuni naunarhiplunilu. Upingakhami, anuraingaagaqpakhuni allaugaqpaktugaluq amihuni ubluni. Hadja, atauttikku anuqqagalakpalirhuni anurikhaituttut-ittumi. Anurhikluaqpalirhuni ungalamit, ilanilu kanangamit. Pinngangnamit anuri hakugikpiaqtut naunarhunilu.

Uwalu, ungaluq naunaitkutaayungaluq hilakkiumaniaqtumik. Hadja, hilakkirungnaikhuni, anuri kaivinahuni. Anurhiqpalaaginalirhuni naunarhiplunilu hila. Hilahiutigaluavut naunarhingmata. Uqauhikhariatugaluyunga nalallangniarama. Quana Ikhivataaq.

ARNAJUAQ: Itqaumayutka hapkua atjikkutait uqaqtut hivunimni. Uqariyauyariikmata allanik takuhimayamnik unipkakniaqtunga.

Kinguniptingni ukiuni, qiqaukpiaqtugaluq hila, puyuguqpiarhuni. Imaitpaktugaluq ityigaluungni tatqihituni Tisampa, Januari Feyualimilu ilani akuni ubluni taimaittuni. Takuhimaliqtunga ukiuni kaffinuani, puyugurungnaiqtut ukunani tatqirhiutini, qiquhimagaluqatillugu. Anurhiinaqpaktugaluq kanangnamit, hadja ungalauginaliqtut anuri.

Anurilu hakugikhipluni naunarhiplunilu. Nalarumagama nutqarniaqtunga.

IVALU: Kivgaktuiyunga Iglulik Inummariit Katimayiinnik. Amitturmi, takuhimaliqtugut amihuni allanguqtunik, ilangit mihigimannaluangittut, ilangittauq aglingnarhiut

Tanngutillugu ukiumi, qaumaniqaryumiinalihuni taimanimit. Uwalu, hiqiniq nuigangami nuivalliqtuq ualinirmuaqyumipluni. Hiqinirlu upingakhami kulvakapgiiktut unnatqiyaulirhunilu, takunnatqiaq ukiuni malruungni. 30-ni ukiuni, hikuiyaligangat, piqaluyat manilaallu amigaikhutik Fury Strait –mi Hecla Strait-milu.

Niglautivaktut qikiqtaptingnik, hikuttiqpiagangami. Ukiuni kaffini, piqaluyaqangittut. Hikuiyagangami hadja nutaaginait hikut ahiit hikuikpiarhuni. Qikiqtarlu qulvalihuni.

Aivinik pilaktuiviqaqqarhuta. Imaiqtiruni. Hadja nunainnanguqtut. Uwalu, anuraittilugu niptauplunilu, nuvuya plunguqpiapaktugaluq. Hadja plungunia allangurhuni qulvanilu nuvuyainangurhuni. Allallu takuhimayavut kihimi hamunga nutqarniaqqunga, Ikhivataaq.

PIJAMINI: Pangniqtumi tahamani angutinguqtunga, kihimi 1962-ngutillugu Auyuittumut nuhimayunga talvanga tahamani inuuyunga. Nulihaqtiluta, qaningnayuktugaluq Julai Aagasimilu. Atauttikut qikaunguqhuni, kuugaryuit hikuplutik. Auyaqqukittugut. Upingakhak kihimi takitkiaq, auyaupluni Junimit Saptampamut.

Auyaugaluaqtilugu alapparnaqpektugaluq, kihimi talimani ukiuni, auyami qiqaiqpiaqtuq. Aputaiyakpalirhuni Maimi. Aputaiqnagikpalirhuni kilamik, piqaluyait Auyuittumi nunamiuliqtut.

Ukiuq qiqigaaluk, taryumilu ingilganiit kayumikhutik. Auyaq kangiqhuaryuk hikiurnarigami ikagavikhaikhuni. Hikulu haalligilirhutigu. Harvagiqhiyumigami hiku halivaliayug aiyugallu ahiniilirhutik.

Uvvalu, an'ngunahualiqpektugaluuyugut qikiqtami Junmut tikinnaqtuq. Hadja, harvaup hinaa hikuihainnaqpaligaa tikilimaiqpektuq Junmi. Alexandria Fiord pulagaqtauvaktugaluq, kihimi aulaarviit ayurnarhiut, piqaluyait mahaktiliriikpakmata.

Nutqarniaqqunga, itqaruma allamik nipirniagivunga. Quana Ikhivautaaq.

AUDDLALUK: 1953-mi talulihagtaga Auyuitup nunaa. Talvanga talvani inuyunga. Takuhimayamnit tahamani naunaiqtuq unakpalialirnia 1980 –tit atulihagtilugit talvangalu hakyaiyumipluni ukiuq tamat.

Hivullirmi hila naunarhiqpiarhuni allanguqtiliqpiaqtinagu. Hikutiliqpektugaluq qitiqquqkangat Saptampa ahiit nikpakpalirhuta nattirnik talvangaanit. Ublumi, hikutirungnaiktuq qitiqqutingau Aktupa.

Taarnirlu taanguyungnaikhuni. Qaumaniq takunainnaktuq nipinganiani, hivuagut takuunnaittugaluq taaq talvataq. Ihumayunga Nunaryuap uviqnahugiplugu. Tahiplu hikua ivyuhinnaikhuni. Imaiqtittunilu kugak kurluaqtuq. Ikalukpiit mayuaqtut tahirmut ukiahami ayurhalirhutik.

1980-nit, piqaluyait mahaktiliqpiarhutik. Uvvalu, hiqiniilrumi aputtaakainaqktugaluq auyami, hadja aputaikpiaqpektuq auyami.

1990-ni hila unaktiliqtuq upingakhamilu hiqiniq unakyumivalaaqtuq March-mi. Takungaqhimaittaga sikituunma ikhivauta akilurhiuq March-mi, kihimi atauhirmi ublumi March-mi, takugama puyuuqtumik sikituumnit ikinnahuriyaga. Ihivriugapku, hiqinirmi qirnaqiktug qaliqtaa unakkami mahaktilirhugu aputivaluk ikhivautarmi. March-mi hiqiniup unaarnia unakyumikyuaqtuq, taimailiyuikaluarat upingakhami May-nguqtinagu. Talvataq hadja, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Ilihimaluhi, hadja nunaqatqilunga Kangiqhinirmi, ahini inirninguqtunga, qikiqtami tunuqpanilu Kivallirmi. Kangiqhinirmut nuutunga qangagaaluk Kangiqhinirmiutauliqtunga.

Tunuqpani Sallirmilu inirninguqtunga. Takuhimayatka ukiuni inuhimni amigaittut. Hilap allanguqtirnia angiyuq. Kangiqhinarnihiniagaluaqqiik ukturniaqtunga.

Hila allauyuq nutagauplunga allangunia, kaffinuani ukiuni, angiyuq. Hila naunaittugaluq. Anuraittut niptauyut ublut taimatpakkaluaqtuq, pingahuni ubluni niptaupluni ahiit atauhirmi ublumi pirhirhuni.

Hilahiutit atuqtauvaktut taimanit tausini ukiuni igittauyut, hilaliriniq ingilgaatut nalaumayungnaiqtut ublumi. Niptauvaktugaluq amihuni ubluni nutagauplunga, kaffinuani kihimi ukiuni, allanguqtut hila avikturhimayaptingni nunaptingni. Nalauttarnaktugaluq hilamik nalakhugu nipaa hiqqutip. Imiakpat hiqqutuq akagunguqqat anurhirmiaqtuq.

Hilaliqinivut naunarhiut. Anurhivikhak akagunguqqat nalauttaktuavaktugaluq nuvuyatigut kalainnit unnuktinagu nipitiligangat. Hadja, anuri hilalu allangurhutik. Naluttariami hilamik naunarhiuq, nuvuyat naunarhigamik. Uvvalu, nuvuyat kalait allangurhutik ihumalutigiyatka hapkua allanguutiut hilamut.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Nuna apivaktugaluq hikutiliqtinagu. Hadja, nuna apikaffukhuni hikutiliqaqtuq taryurlu hikutilihuni Aktupami. Qiqitainnarhuni Tisampami. Kinguvakpaliaginaliqtuq ukiuq tamat Kangiqhinirmi.

Upingakhamilu hila allangurhuni. Qiqauyunnaikhuni upingakhami. Aput mahaktiligangami, qiqitirungnaikhuni kanga unnukkangat. Ukiuq tamat mahaktirnarikpalirhuni. Kaffinuani kihimi ukiuni, kayumakhuni takunaqtuq. Talvatuq hadja, Ikhivautaaq.

NOVALINGA: Takuhimayaptingnik Sanikiluami unipkakniaqtunga. 1990-ngulihaqtulugu, 1992-mit 1994-mut, takungittugut allanguqtiqtunik hilamut avatiptingnullu. Atauttikkut 1995-1996-mi, avatikput allanguqtilirhuni kilamigaaluk.

Kilamik takunnaktunikhuni avatiptingnut hilalu itqulia uvaptingnut allangurhutik. Ikalukhiuliqaqtugaluyugut tattini upingakhami, kihimi hikuiyaknagikpaligami aulattinaiktuq upingakhami.

Ukiuq tamat aputaiyaktuq kayumakhimaginalirhuni. Aputiqaqpaqtugaluq Maimut, kihimi ukini kaffini, hitamani ubluni aputaihainaqaqtuq. Hila uqquhiyuminalirhuni kakugu upingakhangurnialiqtuq March-mi. Ilaa, aulaniahimalirhuta Ikaluktuttiamut, apqutit Sanikiluami mahakhutik marlugaluit.

Pingahuni ukiuni, aputaiyakpaliqtuq March-mi, taimani aputiqaqpaqtugaluq Maymut. Hikulu hunngiyaknarikpalirhunilu hiku atauttikkut aularhuni. Auyaukhakpaliqtuq taimanimit.

Hikutiliqaqtugaluq qikiqtaptingni Aktupa nunguyuqiligangat, kihimi Tisampanguqpaqtuq hikutiliqtinagu. Tisampa qitiqquqkangat nunguligangalluuniit hikulu halipluni. Hiku ivyuhivaktugaluq 6 itikanik uktutinik, hadja pingahuinnait hatkiyanigluuniit.

Hila unnakyumiyuq naunarhiplunilu. Tuharhimayaptingnit ilitpaktaptingnik Inutuqanit,

nalauttakpaktugaluaga akagukhap hilakha, kihimi kinguliptingni pingahuni hitamani ukiuni, ayurhaliqtunga hilaliqiyamni. Nutqalangniaqqunga, Ikhivataaq.

PIGALAK: Inirninguqtunga ualiniani Kitikmeot, Tuktuyaktumit Kingaungmut. Hadja Kugluktumiitunga. Allangurnia hilap takunaqtuq Kugluktumi hanianilu.

Kuukkat hinait katagaliqtut kuukkamut kilamivalaaq, ukiuni itkittuni ahiit nutaat allat tigyat nuhimarhutik kuugarlu ikkakilihuni. Unnarniq piuinairhuni. Ilaa, ukiuni kaffinuani, Kugluktuk unnatqiyauyuq kanatami, unnagaaluk 36 tigririt C. Julaimi hilahiut uktuuta unnakyumihimakhuni. Hadja, amihut inuit atuqpaliqtut niglaqtautinik niglaumanahuarhutik. Amihut Inutuqait unnuilirhutik uqaqpaktut taimatut unnayuitugaluq.

Takuhimayugullu napaqtuqarnirmi iqualaqtuqagangat, piyuq ihigiaq tikitpalirhuni. Ihigiaq allangutivaktuq hilamik. Hila naunarhitulugu allangupakhuni atauhirmi santiunirmit santiunirmit. Nunakput allanguliqtuq, ilangit tattitimayailirhutik taryumut nunap qiqumanialu mahaktilirhuni. Tapkua nunaliit iglukpalgit nunainarmi hiugaqarnirmiluuniit ayurhaqniaqtuq taimailikpat. Iglut tunngaviit ingutaalirhutik kunmut unmullu nunap qiqumania mahaktilirnianit uvvaluuniit nuna ingutaalirmit. Amihut takuyauvaktut ilihimaliqtavut, hadja nutqalangniaqqunga, Ikhivautaaq.

AQPIK: Tamaita ilihimatuqavut hilatigut titigaqtauhimaittuq ilihautyauvaktuq nukakhinut uqariyaupluni. Titigayuittunga uqayuittungalu Qablunatut, talvanga uqallalimaittunga ilihimaniraqlunga uqariyauyunik hilap allanguqtirniatigut. Kihimi, allangurniit tahamaniittut hilami. Hila allanguqtuq. Itqulia allagnuqtuq hila allauyungnaikhuni upingakhami.

Taimani, pururivaktugut niqinik Junmi niqi niqauyakhuni ukiumi. Hadja, unnakpalianianit, niqi auvaktuq qpilgukhuniluuniit. Hadja pururivaliqtugut ukiakhami. Uvvalu, hiqiniq utiqtaqnaittugaluq. Hadja unnakpalaqtuq inuillu utiqtaqpalirhutik hiqinirmit.

Hikutiqpalirnia kinguvakpaliapluni ukiuq tamat. Nuaryuaq uviqtutut-iligami igluanut allanguutiug hilamut. Hiku aittaqtqipalirhuni aininiktirhuni aittaqtirvingitkaluaqnirmi. Nalauttalimaiktaqtut hila nalaumaluta tamaittumik inuit nalautinit tiiviinillu hilaliqivaliqtut.

Qaumanirlu allagnuqtuq, qaumakyumiktuq. Qaumagaluaqtilugu, illuktuqarungnaiqtutut-iliuq. Iluktuqainnakpaktugaluq. Nutqaniaqqunga, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Nukakhiuyunga hamani Inungni. Taluyuamiutauyunga inuhimayunga Uqsuqtuumi. 1947-mi, Taluyuamut nuuttugut. Utiqtut ilatka Uqsuqtuumut. Boothia Peninsula-mi natirhiuqaktugut taryumi naliangni. Tahamani piqalugainaugaluq. Ikkikliyumiqtuq piqaluyait hikkutihimayut hikumi. Piqaluyaiqpaliaplunilu. Uqquhiyumigami ingilganit.

Ilihimagatka hapkua inuit inuhimayait. Hiqiniq hakugikhiyumihuni uvvalu Inuit hiqiniilrumuktipalihutik unailgumut. Auyagivaktakut aputaikpiagangat. Eetoolook ilihimayaga atauttimi pamiktauyuguk, hituaqattarvigaluaqut, hadja aputailrumit hituaqattarvihaluaqut. Upingakhami mahaktirniq mihingnakhiqiaqtuq kayumakhunilu auyaqquqtuhiplunilu.

Ubluni amihuni allauvaktugaluq hila. Taimaittunnaiqtuq. Apivakkaluaqturlu hikutiliqtinagu. Allangugami apitinagu nuna hikutiqpaliqtuq. Takuhimayaga hamna allangurniq. Ilitturiyumayunga humit allanguqtiliqqa. Uvvalu, hilaliqigangapta nalaumavaktugaluyugut atugaptigit taimaniqnita hilahiutit. Ukiuni kaffini, nalaumayumik hilaliqinnaiqtuq. Nalauttagahuritpaktaga aturhugit qauyimayatuqait avatilirityutit, kihimi nalauttiungnaiktunga. Ilihimagunga iliffilu imailivaktuhi. Nutqarniaqqunga, Ikhivautaaq.

UTOK: 1920-ngutilgu, nunamiuyugut Ennadaimi. Taimani igluinani-ittugut. Iitpaliaplugit an'ngunahuarutikhatka. Aputip-itquhia talvangamit allanguqtuq. Ayurnahiliqtuq nanihiyami nakuyumik

igluliugakhamik. Aput qaliriligami allatqilihuni itquhia. Taimainmat igluliugunnaiqtugut aulagangapta. Nuvuya kataktutut ilipluni takunarhiuq nipinniani. Ihumaliqpaktunga annirnikhaqarniq nunguligiakhaa uvvaluuniit allanit gasaliinit piyakhaa.

Auyat unnakyumipltuk kuyaaluillu kurluaqtut auyami paniqpalihutik aputainaiqnirmit. Nipalirluarungnaigamilu kuyaaluit paniqtiliqtut. Auyamilu piqtugungnaikhuni. Kallukhuni qaumakayaqtalipaktugaluq, hadja ukiuni taimailingittuq. Hapkua takuhimagatka. Nalagumagama taimakkunga. Quana, Ihivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Atauttimik ihumaliugahurirkangapta nalaguminaqtut. Itqaumayatka ilangit uqauhiit anguqqapta. Itqaumapkaktitauyunga uqauhiinit hapkua katimaqatauyut. Unipkakniaqqatka tuhayatka. Piqatiga uqallaktuq avatipitingni allanguqtunik Sanikiluami takuhimagaptingnik.

Piqtumi, ubluriat takunnaqaktugaluit uunukkangat, hadja, takunnaqtuq piqtugaalungmit. Uvvalu, aputtak hikumi mahaktilihuni. Taimaiginakkat, nattiat hakyaiakniaqtut utirlutik hiqinirmit apittangittumik.

Uvvalu, itjigaaungmi ukiumi, tuharnaqtuq aput pihurvigigangat. Hadja ublumi, itjigaaungaluqtilugu, tuharnaiqtuq. Atauhiarhunga igluqpailgumungauyunga ahiqpanut nipailgumut tuharniarumaplugu aput pihukvigigupku. Tuhangittaga.

Uvvalu, igluqainaqtuq apunmik nakuyumik nalaumayumik aputiqariaqaqtuq. Aputip itquhia kihimi allangugami nunaptingni. Ayurnarniaqtuq hadja, iglumik igluqarumakpat, aputailrumit. 1994-ngutilugu, imailiuq allanguqtirhuni aputip hilaplu itquhiik. Inutuqait uqarhimayut hila allanguqniaqtuq itqumaliqtuq.

Hiqiniq allangurhunilu hilap allanguqtirniillu atauhingulihutik atjikkiligamik atupaktagaluvut Inuit tatqihutait. Nunaryuaq uvirungnahigami. Atauhiq allanguqtuq hilap allanguknia. Aulagapta Sanililuamit, apqutit mahaktiliqtut marlunguqhutik. Montrealmuttauq tikinnapta, alapparnagaaluk qanahunilu.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Allanguqpiaktuq, ityiuvtugaluaq taimani umani tatqihunmi nunaptingni, hadja autsaimit unnatqiyauligtugut. Uqaguilakpunga, Ikhivautaaq.

MILORTUK: Tamaita uqariyauyut itquqtut. Hilakput allanguqtigliqtuq kilamik. Aagasimi piruriliqpektugut niqinik, ukiumi pinagialakiyangini. Hadja Aagasi unnaklualimat piruriyami niqinik, Aktupanguqhivaligtugut piruritinata.

Apirhiumayunga takuhimaliaffingni allanguqtuni ikalukpini. Takunarhiut tattini nauvallianiit imarmi nautianik. Niqaillu ikalukpiit apayakpiakpektugaluit, kalailigtut, qakuhilihutik ikhuqtut. Huuk imaililiqqat, nirivaktainiqaaq hapkunangaluuniit nauttianit nutaanit?

Upingakhamilu ikikliyumi hutik ublut anugailguit nuvuyallu atpakhutik angiliqpiaktut ukiuni kaffini. Aittaktirniillu kayumakhutik angmaktigtut. Aittaqtuyuitugaluit aputaiyalihaktinagu.

Taryuplu hikua allanguqtuq ukiuni kaffini. Qayangnaqhipluni, hikiuknarikpalihunilu ukiurlu qiqirukpiarhuni qiqirukyumipluni kinguniptingnit. Upingakhami mahaktirniq aglingnarhiuq mahaktinarikhimaginalihuni. Aputtaalu hiqinigumi auyami nunguyuitut mahakpalihutik upingakhak auyanguliganat. Nutqallangiaqqunga Ikhivautaaq, nalagumagama allanik Inutuqanik

SUWAKSIORK: Naunaiktuq unnakpalianiq mihingnarhiuq kuyaginak Nunavunmi. Ubluriat aulagutauvaktut Tukturnuk, Nuujuituq nunaptingnilu, Aagjuuk. Nuuttutut-iliplutiglu. Naluyunga takuyauhimagayakhaita allanit inungnit, taima uqarivaga. An'ngunahuariniq hilalu atauhiugaluak atjikkiktutut.

Anirnikhak qiqaukpat hiagalarlunilu, naunaitkutauyuq akagunnguqqat pirhiriaqtuq. Itquhiit ublugiat allanublugianut, tatqirmut hiqinirmullu tukiqaqtuq allatqinik Inuinanut. Itquhiit ublugiat nuvyanut ilihimanaqtuq allangurniaqtuq hila akagunnguqqat. Tuhagumayunga allanit Inutuqanik, nutqallakpunga, Ikhivautaaq.

KILUKISHUK: Uvanganu, nipirutigiumayatka ublugiat aularutauvaktut. Tatqihutini taarnirmi, atuqpagavut ublugiat tatqirlu aulagutigiplugit atauttinik ublugianik uqarungnahuugut, kihimi allanik atiqaqhugit.

Uvvalu, nuna allauvuk hilaplu itquhia allauvuk allanguniinit, kihimi atauttinik aturhimayugut ublugianik aulagangapta. Huminnirnit allangavaktullu. Ilihimayunga, tingmigangama ahinut Nunavunmi, ublugiat Tukturnut ahini nuvuyamiittut, huminnirnit. Nutqalakpunga Ikhivautaaq.

ANALOK: Ublugiat nuvuyallu atuqtauvakhimayut hilalirigangamik taimanimit. Uvnagalu, uqagumayunga taarnirmi, talvatuq atuqpagavut aulagangapta, tatqitkangat.

Aturhugu Akuttujuq Tukturnurju allallu. Ublugiat tamaitavyak atilgit tapkualluq atuqpagavut aulagangapta. Uvvalu, aturhugit Qimugjuut Uqalurailu naunaitkutigiplugit. Uvalu, kinmit inmingnik ilihimayut angilgamingnik.

Mamianaqtuq, amihumik tamaigapta Inulgamini qayumayatuqanik aularutauvaktugaluanik annautikhaniglu aulagangat. Imaatut nakungittuq inuniakkat nunami nalukpat naunaitkutinik qayaginikhaniglu.

Uvvalu, takuyauhimagayut hiqiniup uvinganianik, kulvaniknianiq unnaknianiqlu. Avatikput atjikkigunnaiktuq tuurmianguqhuni uvaptingnut inuhimagayunut iqimmiyauyutut. Nutqalakpunga Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Aktuyiyuyunga niqinik uvamnik ihumagiyunga mipkuliurnirmik ayungittutut. Uqauhikakaktunga haffuma mighanut uqariniaqtatka uvattiagu uqauhiqaliguqta nigyutitigtut.

Nuna kangattaliqturluuniit uvvaluuniit imaiqtigliqtuq Qamaniittuq qikiqtaqapakkaluarmat milviup haniani, ukiuni kaffini qikiqtaugaluq ilautiyuq nunamut.

Panirhuni nunainamut ilautiyuq hinginguqhuni. Hila turmianguqtuq Inutuqanut. Imaittumik takuyuitkaluagapta ukiumi upingakhamilu.

Inupluta nunamiupluta, Januali Feyualimilu pirhiinaqpektugaluaq. Kihimi ukiuni kaffinnuani, qaniqpektuq itquhigaluamitut upingakhaqtilihaqtilugu. Qamaniittuaq hadja uqquhiqpiaktuq ukiumi auyamilu.

Inuit uqauhiriyagaat hilap allangurnia nalautini ihumalutigilihugu. Kanangnamit pirhiqpektugaluaq kihimi hupiluartittuq. Igluga kanangnamut hanmiyugaluaq hadja qimukyuilgugaluami qimukyunikpaliqtuq. Uvvalu, igluniitpakkaluagapta kalaliqtiqpaliqpektugaluyugut upingakhami iglu atipkagangat. Hadja, kalainaliqtugut ukiuq tamat. Anniarnahipluni, kihimi ukpiguhuktunga hilap allanguqtirnia aktumayuq inuit inuhiinullu. Uvvalu, naluyunga qanuq igluqpaniuginarniq aktumayahaa anniaqtailinirmut, unaarnia iglup atjikkiginagaluarmat. Nutqaqqunga Ikhivautaaq.

NAUJARLAK: Avatiptigut itquhianullu, takuhimayunga hilap allangurnianik nunaptingnilu. Anuri hupiluqaqtittuni nunaryuarlu kayumaktutut kaivittuq ilipluni. Ulipkaaryuayukhipluni Kangikyugaapingmi allanguqtiqtullu atayut ukiup allanguqtiqniinut. Atjikkigungnairmata ilihimayaptiktut. Talvutuaq, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Ilihimapkagumayunga kuukkat atjikkigunnaiktut. Kugaluiillu allangurhutik. Allangurhutik kuurluarniit imariksiillu. Ilangit kuukkat himiktiliqtut hiugarmit. Ilangillu ikkakilivalaahutik ikalungnut mayuaqtunut tattinut, imailiunirmut uvvalu hiugarmit ikiklilaarutiliqtunik kuukkanik. Allanguqhunilu nuvuyap kuvivaknia. Quana, Ikhivautaaq.

IVALU: Ilihimapkaiyumayunga, hikutirniq kinguvakpaliayuq ukiuq tamat. Apivalirhunilu hikutiliqtinagu. Hivuagut, apivaktugaluaq nunami taryuq hikutiliqtinagu qaniqattayuitugaluarlu hikutiktilugu.

Ublut nipauqpiqpektugaluit hikutiligangat. Hadja, hikutiligaluaqtilugu, qaniqpalirhuni hikutirnaittumik qayangaiyailuni. Apullu itquhia allanguqtuq. Qiqauyungnaikhuni apullu mahaktalirhuni.

Uvvalu, ubluquqtuhihimaanginalirhunilu ukiuq tamat. Qautiqpalirhuni ukiuryuanguqtinagu, Nunaryuaq qutyagamiluuniit tatqihutiuvulluuniit ihuiqtuq. Kuukkat hikuvaktugaluit, hadja kihimi ukiugaalungmi imaq aulahimaginalirhuni kuukani. Iityuyungnairhuni itquhimitut. Ublut ukiumi itqiguqpiagangat takugutivaktuq ubluni amihuni. Hadja kihimi ublumi takuhimayungnaiktunga ublunik hikuaqtumi taktungmik. Quana Ikhivautaaq.

KILABUK: Nalakhimavaktunga ilityumiplungalu qauyimayatuqanginik inuit. Ilihautyauvaktungalu nunatigut ublumi turmianguqtumik, ilaa hilap itquhia. Qaganuaq Iqaluit iijangianguvaktuq Feyualimi pirhiinarviugaluami. Kinguniagut itjiguqpiarhuni pirhilaqpiarhuni atauttikuinnak. Naluliqtavut naunaitkutigaluavut hilalirigangapta. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Nunaptingni, hiugaq marluklu nungutiliqtuq ilangini kuukkani iklalgittiplutik kuukanik kuukhiuguminakpektugaluaami. Tiigyainangurhuni kuukkat kittaini. Hiku ahiit qaligiiktihuni tiigyani tiigyakkuktihiutiplitik. Umiaq ayurhaqpektuq ikkalgivalaagangat.

Imaihimaqqat, Kugluktuk unghikhikhiyumiqhimarniaqtuq taryumit. Uvvaluuniit, ilanga igluqarniq katagaqluni kuukkamut. Nuna hiugainaunmat nunainak aqittunupluni, taima nunap qiqumania mahaktiqqat, ayurharniaqtugut. Ihumalutigiyatka aktumanikhait hilap unnaktirniata. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Takuhimaliqtung akaffini ukiuni taimanimit niqiliqinivut aktumayauliqtut hiqiniup unaarnianit. Nakukpiaqtugaluaq auyami, niqiliqiyami paniqtiriluni niqikhanik ukiumi. Unnakpalaqtuq ikaluit niqait katagaqpalirhutik amianit paniqtinagit urhua utkangami. Ikaluit mayualigangamik kuukkami, nakuvaktugaluaq

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

piruuriyami avatkuttunik. Ublumi taimailiugupta, utivalaaqniaqtut ukiuqtinagu, piquiyailiqqat. Imaatut tutquqtigiungnaiqtugut. Qikittivaliqtugut nunapta qikitivikyuangini ukiahami, hila qikittihugu.

Aputtaalu auyami mahakpaliqtut. Aputtaaqarniugaluani, hikuqarniillu auyaugaluami mahakpaliqtut.

Takuhimayungalu, upingakhami unnukkangat nilagungnaikhuni. Unnukhivaktugaluyugut aputip kanga qikittirhugu, aulaliqtinata. Hadja qikiguqtigunnaikpalaagami kanga aptuip allianut manguktirnaqpalaq. Unnukkangat qiquayungnaikhuni.

Uvvalu, auyami, kiktugiakakyuagungnaikhuni imaqarniit panirnagikpaligamik kayumik kiktugiakhaniktinagu. Kihimi, piumentaiktut niviuvaat. Niviuvanikpalaagami ilani iglup hilattaa qirnaqikhikpiaqpaqtuq niviuvanit. Ingattakpallaq ingilgaanit. Quana, Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Utirumayunga uqauriyayunut ublugianik atuqpauhiinullu Inuit inuhigaluagini. Ublugiat atuqtauvakhimayut taarnirmi aulaqtuni, tatpani Ukiuqtaqtumi Kulvani. Ilangitta katimaqatauyut nipigutigiyat, Tukturjuk atuqtauvakhimayug uvigangat hivumukhuni.

Inuillu aturhimayut qimuryunik anurimiglu naunaiyakhugu huqpaninniqtik hikumi nunamiluuniit. 1962-mi nuuhimayunga hivullirmik ihumayunga hiku uvvalu hikuinarmik. Angakuyat piqaluyait auyallu naitpiarhutik. Hikutiliqpakhuni Saptampami, puigungitkuma apitilirluni Aagasimi. Itqaumayunga, nattirhiuqtugut Aagasimi hikumi, ilanilu taryuq hikuiyuituni Kangirhungmi. Ahiit kangagut aipanganiup hikuata hikutirhuni. Hadja kihimi, hikuikpiakpaktuk takhiyumirhuni hikuinik. Angmaumania taryup takhiyumikhuni 30-nit ukiunit.

Hiqiniq unnakyumipluni, unnapauhia 7 degrees-nut tikitpalirhuni, taimaingitkaluaqtuq kulini ukiuni. Piqaluyait qaqqani mikhigamik takuyuminaittuq iijinnakkut. Mayuaqhuni kihimi qaqqanut takunaqtut piqaluyait. Mahaktirniit piqaluyait aktumayuq

uvaptingnut atulimaigaptigu ittibyaaq natirnakkut mahaktirnianit iglu-tut angiyut uyagahukyuinnagurmat sikiturviugaluami. Aulalimaiktugut akianut qikiqtap ikalukpiqarnimut. Kuugaq, Larrip uqaqtaa, ikkakliyumihiimaginaligami, ayurnahiuq ikalungnut mayuaqtunut tattinut.

KOIHOK: Ahiamiutauyunga aulakpakhimayunga nunami qinmikkut Kingaumit. Kingulirmi aulagapku Kingauk, itinia puiguyuittaga, paniqpiuqtunigtugut nunamut ilautpluni. Kuukkap angmania hiugaq ahinungarnihuni.

Kuukkap angmania ahinungakhuni itquhiagaluaminit. Hamna apqutigaluaqquut naunarhunilu nutaaq kuukkap angmania aturuminarmangat. Uvvalu, naluyugut qanuq hamna kuukkap angmania inniarmangat hikutiliqqat.

Ikaluktuttiamut nuuttugut 1959-mi, nuna uyagalianguvaktilugu. Nauqpiuqtuq hamna nauttiaqarluangitkaluaqtuq. Allangulihuni itqaumayaptingit inulgamiupluta.

Uvvalu, kiktugiakakpalangittugaluaq hamani inunguqtiqtuluta. Hadja kihimi nuna allanguqtuq naupluni kiktugiaginanguqpiyahuni quyaginak. Nuna kulvaliqtuq taryup hinit kulvalihutik nunaplu qiquumania mahalirhuni.

QARPIK: : Aktuqtauyugut hilap unnaktirnianit Pangniqtumilu. Inuit nalautikkut uqaqpagiat ihumalutitik avatiptingnut allanguqtiqtunik takuhimailiqtamingnik kinguniptingni ukiuni.

Taryuplu hikua aktuqtaupluni angiumik. Hikutirnia kinguvakhuni ukiumi hikuiyannarikpalirhunilu upingakhami. Hadja ublumi hikuiyakpaliqtuq hikuikhuni Maimi ahiit Tisampanguqhuni hikutiliqtinagu. Piqaluyainnaugalarlu Junmi Julaimilu kangiqhukyuamut itiqqattaqtunik. Hadja, tahapkua atauttit piqaluyait mahakpaliqtut anitinatik kangiqhukyuamit. Ikkliyumiyut hikut piqaluyailu itqattaqtut kangiqhukyuanut. Ingilganiillu hakugikhiyumirhutik, uvvalu halityutinnarikhivaktut taryup hikuanik.

KILUKISHUK: Ukiuq puigurnaittuq, ukiumi atauhirmi, aputaiyarnarikpiamat itquhianit atauttimukhutiglu hilap allanguqtirniit. Kayumiittumik allanguqtirvikhutik hilap allanguqtirniit. Atauttikku Aagasimi qiqirukalangmat tuktut mitkuniktinagillu ukiakhamilu hikunguqhuni aput. Hila naunakhiurlu Inutuqanut nunaptingni.

KILABUK: Ilihimaliqtunga hilap allanguqtirniit allanguliqtut. Ukiakhak kinguvakhimarhuni ukiuq tamat. Iqalungni hiku haklipluni. Ukiuqnaqhaqpaliqtuq Inutuqanut Iqalungni. Ukiurlu nalipluni. Upingakhaliqhaqtilugu hiku qayangnakhiyariikpaliqtuq aularniakhuni ilagani. Upingakhami qiyauyungnaikhuni unnugangat, qiqitivaktugaluq apunmik aularnaqtumik.

Aqilurhihimaittumik aput mahaktiqpaliqtuq iluani hikkakhuni ataani kulalu unnaktirhuni hiqinirmit. Taimaitpaliqtuq. Mihiknaqpaktugaluit hilap allanguqtirniit. Auyaukhaliqpalirhuni allangayunik Inungnut hugatjanik autsaimit tikitunik takunarhipluni.

SUWAKSIORK: Tatqirhiutit kayumiktumik hivumuktitauyut. Hilap allanguqtirniit tamaita allanguqtut, apullu allangurhuni. Apinahakhuni mahaktihimaarnirmit apilihakpaliqtuq ukiunguvaktumi. Apullu allagnurhuni. Aput hikuaqtiqpalirhuni aputip naptuniata ataani. Kanga halipluni upingakhaktirilragangat mahakhuni. Upingakhak naikliqpiqtuq ukiakhauvaktugaluq auyauhimaliqtuq. Ukiakhamilu alapparnaikhuni. Auyaukhakpalihuni ukiuni kaffini. Aglingnaqtuq. Quana, Ikhivautaaq.

HEZEKIAL: Ukiungugangat havakpiarnaqpaktugaluq tatqirhiutini amihuni. Ukiunguvakkaluaqmat Aktupamit March-mut. Inulgamiunimnit allanguqpiqtut. Ukiakhagangami ukiakhaukhakpaliqtuq qiqigunahaqpalirhuni autsaimitut ilipluni. Imaiginnaqqat, hilap allanguqtirniinik autsaimi iliniaqtugut. Ukiunguqnaqpalirhuni ukiuq tamat, upingakhagurnarikpalirhuni, auyaukhakpalirhunilu. Kingait qikiqtaniittuq sikitunngigupta ikagaqturviliuriaqnaqtugut akianut. Nutqaqqunga, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Ukiungukharungnaiqtuq auyarlu naitpaktugaluq takhiyuq. Upingakhami mahak tikitkangat, nutqarungnaikhuni unnukkangat aputaihainakpaktuq. Ukiakhamilu apilluarungnaikhuni anurilu hupiluaqtinami qimukyuit ahinut haattut. Hilakaliqtugut naunarhiumik, taimanimit ukiakhauvaktumi hilamik avuqtumik ukiumi qiqinganik.

ANGUTINGUNIQ: Taimani, tamat upingahaqtirniq naunaittuq kanga aputip qiqivangmat, ingilgayaarnarhipluni. Upingakhainami kanga qiqitiyuittuq. Hadja kihimi ublumi, kayumiittumik unnaktiyuittuq. Hadja atauttikkuinak mahaktiqpalirhuni. Ukiakharlu naunarhipluni. Tiiviini takunnaqtutut iliyuq. Itjingurunaikhuni Tisampangutinagu uvvalu qanigaluqarhuni mahaktinnaktuq ukiakhauliqtuhauyumi.

Takuhimayugut upingakhami tahiup hikua hakliyumiktut ukiunit. Hilap allanguqtirniit allangugamik allanguqtirniinnut atituqait tatqirhiutinut allanguriaqaliqtut nalaumayungnairmata hilamut ilihimayaptiktut. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Takuhimaliqtatkalu hilap allanguqtirnia, takiniit atahinguiqtirniillu. Ukiakhanguqnahaarhuni Tisampanguqpakhuni hikutinagu. Ukiakhak qiqauyungnaikhuni itqaumayamnit inulgamiuplunga itquhialu allangurhuni.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Taimani, upingakhak malruugaluak, hivulliq ahiit upingahanguqhuni. Upingahanguqnarikpalirhuni, malruuniik mihiknaikhutik. Qiqivaktugaluak unnukkangat, hadjalu nilagaluaqtilugu aputip kanga qiqiungnaiqtuq. Auyaukhakpalirhuni kilamik auyanguqpaktuq upingakhakit. Ukiakhaukhakpalirhuni qiqiruqtiliqtinani. Hadjalu, Tisampanguqpaktuq, tarhirmi hiku qayangnaqpalaarhuni haattuq taimani ivyuhivaktugaluak kuvyakturnahipluni.

HUnat allanguqtiliqtuq ukiuni kaffinuani hilaplu allanguqtirniit naunarhiplutik takhigamik.

NAUJARLAK: Allanguqpiagamik qayangnarhiuq taryumi hikumiuyami. Taimani, upingakhainami qayangnaqpaktugaluak hiku. Taryup hikua mahaktiligangami atauttikuyiuttuq pitquhiqagaluagami. Mahaktigangami imaktiqqagaaluni. Ahiit imaiqtitkangat hiku qakuqhivaktuq haaklitirhuni mahaktikpaktuq.

Hadja, upingakhauyumi mahaktiliqpaliqtuq pitquhini malikhimaittumik. Hadja mahaktiligangami, kingulirmut qakuqhivingminat kilaminuak tikittuni mahakti qpaliqtuq. Imaiqtihainaqpaliirhuni mahaktinakpaliqtuq. Ayurnahiutiutiq upingakhami aulagtuni mahaktirnarinalimat. Qimaknariiqpaliriaqqtavut upinnginivut. Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Qamaniittuq tahiuyuq angiyuq nunami. Atuinakpataqut mahaktirnia tattip upinngivigilirhuni. 1990-nit ukiut allanguqpiagtut. Hadja, mihingnaittumik, upingakhanguqpaliqtuq tahiulu hikua halihainakpalirhuni. Maimilu imaiqtiviniktilirhuni imaqarnini. Kuukkallu kilamik aulagtiqpaliirhutik ukiuni kaffinuani qayaqturnahinarikpalirhuni.

Ukiakhami, taimaini hikutivigaluamini Qamaniittuap, qayaqturhimakpaliqtugut. Tisampami hikuvalirhuni, kinguvakpairhuni. Ayurnaqhittuq niqiliqiniptingnut. Uvvalu, avaliittumiglu aularnaiqtuq hila naunarhivalaarmat. Inutuqait angayuvullu uqaujigangata nalaktuhauyugut. Angayungma uqallautihimayanga

aulaungittunga ayurharniagamaguuk ayurhillunga. Nalangittunga unghahikhihimaittumik Qamaniituamit, aurhittunga. Hugiinginapku angayuga pinirluktunga.

Arlingnarhiuq, hamna allanguqtuq ukiuni kaffinuani. An'ngunahuaqtuni ayurnahiuq hila nalautuminaigami ayurhautauvaktuq ilani Inuit inuyungnaikhutik. Tautugiaqqtavut huuq hila allanguqtiliriahaa qiunahuarlugillu. Quana, Ikhivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Nunaptingni, Belcher Islands-ni, ukiuq atauttikut naliqpiagtut, huungiutiuluni tatqihitviniptingnut huliyutigaluaptinullu katitigipluta an'ngunahuarhutu nunamit taryumilu. Upingakhanguinakpaliqtuq atauttikut avatikput allangurhuni ukiuq tamallu allanguqnarikpalirhuni. Taimanimit tatqihitvut turmianguqtut ublumi ittungnaiktut. Ukiungupaktugaluami auyauhaakpaliqtuq niglagaluarhuni qiqauyungnaigami taryumik hikuktiungnaiqtuq. Sikituqturniqut naiklivaliayuuq, imaignakkat ukiuginami sikituqturnarniaqtuq.

Qanugaaluk aktumaniarmangat naluyunga, avatiptiinnaq nahugurungnaigapta inutyutikhaptingnik. Niuviktaligapta niqinik situamit, kihimi uvaptingnut niqainnaqarumayunut, aktumaniaqtuq. Anurhigungnaikhunilu nigirmit kingumaliqtaga ukiuni kinguniptingni. Uvvalu, hila unnakyumiuluni upingakhami kangalu aputip qiqiunaikhuni unnukkangat.

Uvvalu, allanillu ingilganinit taryup hikua ahiguqtiqtavaktuq angiyut hikut naviklutik nunamit aularvikhairutiulutik upinngiviptingnut. Hilap allanguqtirniit allanguqtut itquhiit allangurhutik ilihimayaptingnit. Ukiuni hilap allanguqtirniit atjikkigunaiqtut.

UTOK: Unnakyumihimaginaliqtuq. Itqaumayunga nunatuqaptingni napaaqtuqqtuq, kihimi utirvigapku tingmitikkut nuna napaaqtugiakhiyuq, mikiyugaluit, tunumut kivanmullu navualliyut napaaqtut. Initurligaluagut nauviuqpiagtut uqpinit mikiunillu napaaqtunit. Napaaqtuqarniinguqtuq initurligaluagut.

Pulakgaptigu 2000-mi ilittarnaiqtuq nauyunit taimanga qimagaptigu. Imailiyuq upingakhaukaffungnirmit, auyaukhanirmit ukiakhaukhaqtunillu patuitumik.

NOVALINGA: Ukiuni kaffini hilap allanguqtirniit allanguqtut ilaa. Ukiuq nailipluni, upingakharlu tikinagilihuni unnak yumiplunilu, auyallu takhiplutik ukiakharlu qikaikhuni autsaimitut. Hadja, upingakhami, hinaani aittaqtirniit kilamik aittaqpalarhutik ubluni kaffinuani ikaktaruminaikhutik sikitukkut. Hiku halipluni hinalu aittaqtiqtut kayumakhutik, hiku aularnagikpaliqtuq. Hilap allanguqtirniit ilihimayagaluavut tamaqtut himmauhiqtauplutik hapkuninga allangik autsaimitut ilirhutik.

PIJAMINI: Nunait Inuit Auyuittumit atuqpagait niqikhakhiuvigiplugit angikliyumiktut huli nutaanik nanihihimaktiugit. Allangurniit takunnaqtut hivikittugaluami tahamani nutaani nunani. Nuna allanguqtiliqtuq kilamik, kihimilluq ukiuni kaffinuani. Piqaluyait mahaktiqtut nuna hakyaiyumilirhuni hikup ataaniitpaktugaluit tausini ukiuni. Hikumilu napaaqtulik, napaaqtut qiqutihimayut piqaluyani tausini tausini ukiuni. Hapkua napaaqtut, qauyihaiyit uqarhimayait, hamanirmiuttat. Hapku aqauyihaiyit ilitturhaqpagat hamna nuna akuni ukiuni itqaumayamni takuhimaliqtait hapkua napaaqtut nuihimaktut hikumit.

Hiku mahaktiqtuq kayumaktuq, ahiit hakugikhitiplutik mahaktirniit kuukkanik piqaluyaniit. Qauyihaiyuqaqpaqtuq Ellesmere-mi angiqtauhimangittumik nunalingnit. Uktutigilugu qauyihaiyit naniyauvaktut Inuit Nunaqutaini 1994-mi. Allallu naniyauvaktut ukiuni kinguninnuaptingni tukhikhimaittumik angiktauhimaittumik qikiqtamiuyut Ellesmere-mi. Nuna allanguqtiliqpiagamni kayumakhuni, humik takuniaqqita kulini ukiuni. Quana, Ikhivautaaq.

ANALOK: Allanguqtirniitigut nunap, nuna kulvaqyumiuyut tamna tulaktarviugaluq imaarmiittugaluq, hadja imailgitpiaqtuq. Nuna turmiangurhuni uvaptingnut. Uktutigilugu una, Tinijjaq, hinaniittugaluq, imailgitpiaqturlu unghahikhipluni imaarmit.

Aktupami apivaktugaluq nuna apipluni aulanakhipluni. Hadja apiungnaiqtuq tahamunngagangat. Tingmitikkut ukiakhami an'ngunahuaqpaliqtugaluit sikitukkut tikilimaikmat. Ukiakhak allanguqpiiaqtuq nunamik allanguutipluni ahiit Inuit allani pitquhinikhutik hapkua hilap allanguqtirniit.

Tattit mahaktirnaigikpalirhutik. Inuit upingakhami aulattivaktugaluit. Hadja qayangnarhivalaaqtuq aulattiyami upingakhami ikallivigaluaptingni. Uvvalu, hikutirniilu allanguqtuq. Hikunahaakpaliqtuq ukiuq tamat aktumalirhuni ikalukhiuqtunut Ikaluktuttiami. Hadja ikalukhiurnahiuq qayaqturluni mikiumi qayarmi, hikuyuinmat huli ikaliqinarhigangat.

KILUKISHUK: Takuhimayavut Tununnirmi nunatigut piqaluyait iluqparniit taryup kiklinganiitpaktugaluit ilani katagakviuplutik piqalugakyuanik. Tamaitavyak piqaluyait iluvaqtut, tahapkua kihimi Bylot Island-miitut. Iluvaktut, ilangit pingahunik miles-nik tkunnaikhutik hinaanit. Nunaqaliqtuq nutaamik piqaluyaniit pigumiyauyugaluaniit ukiuni amihuni. Tuktut, niqautiqainaqtugaluit atauhirmik hadja nirivaliqtut allanik hilap allanguqtirniit.

Nuna nauvalliayuuq. Kuukkat aularnagikpalirhutik kurluakaffukpalirhutik mahaktirniit qaqqanit hiluqqanillu. Allangugamilu nuvuyap kuvinia imailiyuq. Nipauqpiiaqtugalumi allangurhuni hilap qaiyup kalaa nunalu ingutalirhuni, nunap qiqauiniata mahaktirniitqaak.

KILABUK: Tigyat nunguliqtut ulipaktirniit. Taununga uvingakaffuktugaluq takunarhiuq kinngikhiyuq hadja. Ilangini tangmavigaluaptingni, hiugainaugaluq nuna nauyuq nauttiangutqiyaulirhuni hiugarmit. Paungaqtarvigaluqqut tangmarviptingni nauviuqpi-agamilu paungaqarviqtuq. Hiugainnauyungaiqtuq nuna. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Nunatuqaqqat Committee baymi hiuyauyuq uyagaliarlu. Hadja nauqpiiaqtut nauttianik uyagaliangititut ilipluni. Qayakkuliqpaqtugaluyugut titkalagutilingmik ilangit qayaqturvivut atulimaiqtut

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

ikkalrivalaarmata. Hiugaqtaqpakaluagapta uyagaliaqtarhutralu nunaptingnut nalvaliqpaktugut kilalugait aivillu tugaanginik halummakhugit niuvgutigivaktavut siktuamut. Hadja tahapkuat uyagaliaqtarvivut nauviuqpiagtut. Nutagauvivut allanguqpiagtut. Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Nunami taiyauyumi Savvaqtuormik, apquhaarviupluni tangmarviugaluag taimani, kuugak ikkariyumiqtuq hiugarmit. Tapkua inukhuit napaqutillu hauyauliqtuq hiugarmit.

Kingikhiliramik kuukkap hinait hapkua ingilgaarnitat hauyauliqtut. Nuna nunguligami Hiugaarlu ikkiangani hakyailigami. Nunap qiqumania ilagani mahaliqtuq nuna ahiit katagalihuni. Kivvakatarmi, tupiq inuturliviinit nauviuliqtullu tamalirhutik. Amihullu hiluqqait uyagalianguyungnaiqtut nauviuqpiagamik.

AUDLALUK: Hilap allanguqtirniit ilaa allanguqtut. Hilalu taimanimit itquhiminga allangurhuni ayurnahiutiupluni Inuit tatqihitainik. Nalunarhipluni uvaptingnut Inuinnaqut inuyuni allanguqtiqtuni. Uktutigilugu una, taryup hikua, nunatut-ittuq uvaptingnut Inuinnaqut, itquhia allangurlihuni. Ahiquqtiqtaalirhuni mahaktiligangamilu nutqayuittuq.

Hikuikpalirhuni Julaimi kiklingalu nunamut kaklivaliapluni. Umani ukiumi atauhiq tatqirhiut tamaqtuq. Inuit hadja inuliqtut nutaanik ilihimalirhutik, hiqiqnirmut utiktarnirmik uvvalu allanik unnakpaliarnirmut piyunik.

Nuna nuhimaktuq piqaluyait nunguvaliatilugit. Malruuk tattik piqaluyamit tahinguqtugaluk atauhinguqtuk. Piqaluyait nunaptingni kilamik mahaktiliqtut. Nutaanik nunanik takunahiuq aulaqpakvipingni

ANGUTINGUNIQ: Ilangillu inuturliviniit tamaliqtullu nunaptingni. Allanguqtiqtuq Inutuqait uqaqpaktaatut ingilgaat. Uqarhimayut nuna itirniaqtuq itquhiagaluaminut hikuryuaqtinagu ukiungikniarhunilu. Hikuryuaqtinaguguuk, nunat nauqpiakpatugaluit uqquplunilu utirniaqniqahugu imailingmiluni imaatut allangurluni. Ihumaliqpaktunga hapkua uqauhiit itqumaliqakhaita. Nauttait nautliqpiagtut kayumiktumik, takuhimangitaptigut ukunani kulini ukiuni.

SUWAKSIORK: Nipliutumayatka allangurniit tamainimit tangmaqtarvivut. Kilamik aputaiyaqpalaarnianit, nauttiat nauvikhaqakhaaliqtut ukiakhanguqhanakpalirhunilu, nuna allanguqtiqtuq. Nuna katagalirhuni, ikakliyuminalirhuni taryuq, kuugaluilu imaiqtittutik nunalu ingutalirhuni nunap qiqumania mahaktirnianit.

NAUJARLAK: Inutuqait uqarhimayut imailiniaqtuq nunaryuaq hilattiptingnungarluni Ukiuqtaqtumi. Uqarhimayullu hila itquhialu allangurniaqtuk ilanga piuq inulgamit piuguligamik inirninguqtiqritinik avatipitingnik nunamiuttaniglu ingulatjainaittumik. Imailiyuq pivalliyunit halummaigunillu avatipitingnut. Quana, Ikhivautaaq.

MILORTUK: Tattit nunaptingni allanik nauttianikpaliayut ivviniglu ikkalgitiplutik ilanginik tattinik. Imaq hihaikpaliangmat nauttianut naunaqtumik. Ilihimgitavut hapkua nauttiat, imaa nauniinnik. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Tattini tamaini upaktaptingni, Utkusikhalingmilu, tattit nauviuliqpiaqtut ivingnit. Taima takunnaihiut nauyut kihimi kaffinuani ukiuni nauqpiaqtut. Nauqpiagamik tattit tamaita imaittuni ivinik nauviuqpiaqtut. Kuvyanut nunatyutiqpiapaktut ukiumi kuvyaqtugangapta. Quana, Ikhivautaaq.

UTOK: Hii, taimailiyuq. Tuhaqpaktamit inutuqanit, uyaqqat kuukkani kuugalungnilu halumaqtigiut imarmik. Nauvaktut uyaqqani imarmiitunit nauvaktut. Takuhimaliqtungalu amigaiyumiyut nauttiat imaini tattini kuugalungnilu. Quana, Ikhivautaaq.

KILABUK: Uqarumayunga uvangalu takuhimayunga imaittunik nauttianik nauyunik ikalukhiurviptingni tattini. Imarmiutat ivik kalaa hungayavvaktuq. Amigaikumiyut tattit imaittunik takunnarhiunik. Hunaungmangat ilihimangittunga, Inutuqavullu ilihimangittat, takuhimanginamitjut ilaa nunaptingni. Quana, Ikhivautaaq.

EETOOLook (NTI): Ublumimut nutqarnarhingmat. Uqauhihi nipiliuqtauyut.

• • •

NOVALINGA: Ipakhak uqauhiqaqtugut allanguqtinik avatipitingni taffumunga uqauhiqarhimarniaqqugut. Hiqinirmit hila allanguqtuq. Unnakpalagami Inuit utiktakpaliqtut, tatqihituni Jun, Julai, Aagasimilu. Aputaitkaluaqtilugu hilalinnaittumik, Inuit uviniit utiktaqtut huli. Quana, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Ukiumi, inulgmiipluta, qaniqattayuitugaluq itjiuvallaarmat. Pirhigangat kihimi apinnaqtuq, upingakhamut. Hadja, ukiumiugaluq, qaniqpaliqtut qaniyuitugaluq.

Ilangit kuukkat ikalukpiliugaluit atuqtauyungnaiktut ikkalivallaarmata ikalungnut mayuaqtunut. Ilangit hapkua taryumut qanittugaluit, imaquqtuniit allangurmata, ikalukpiit tattinut tikittungnaiktut. Nunanguqtullu ilangit tahiugaluit. Imaiqtittut nunamut amihunguqtut imaiqtittut

pingahuni ukiuni. Qupannuallu aktumayualiqtut ivvavigaluatik tamarmata. Ilaa nuna allanguliqtuq. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Ipakhak nalainnaqtunga allanguqtunik allat Inuit takuhimayainik nunami taryumilu. Taryullu turmianguqtut, itquhia takunnairhuni taimanitut. Ilanga kangirhukyuap hikuyungnaiqtuq. Ikaahuk hikulluangittuq. Aiyuganikhunilu qikiqtat akungani aiyugaqangittugaluami. Inuit nanurhiuqtut ayurhautigiligaat hikulluagungnairmat aiyugainanguqhunilu ikaguminaittunik. Taryurlu hikuiyakpalirhuni Junmi kayumiktumiglu qayangnarhivaktuq, unnugiaginarmit qayangnarhipluni.

Hapkua nutaat uqariyauyut mighatigut niryutit, allangurniitigut uvvaluunit nutaat takuyauhingittut hadja takuyauvaliqtut.

UTOK: naunaittuq niryutit aktumayualiqtut hilap allanguqtirniat. Uktutigilugu, tuktut amiit allanguqtut kulini ukiuni. Haliplutik qituhiliplutiglu. Tuktut niugini puvingayut ipigingninni takunahiyumiyut. Ugyuit urhuit kalait allanguhutik, quriiqtangurhuni. Ikalukpiillu allanguliqtut, niqait. Aupayakpiaqtumit, aupangangliqtut niqait, ilangit ihuuktut kalait iliplutik. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Niryutitigut, takuhimayamnik uqarumayunga. Inuit an'ngunahuapaktut humiglikak niriyauttaktumik takukaktayuitugullu nuttanik niryutinik an'ngunahuapaktugut quyaginak nunami niqikhakhiurhuta. Takuplugit hapkua qupanuat nunaptingni naunaigutauyuq allangurnianik hilap.

Amigaikhimaginaktut ingilgaat ilihimayaungittut qupilgut, iguttaryuatut tikitpaliqtut nunaptingnut. Nammanaqtuq takuhimaligaptigit hapkua tiivini ilihimayunaittaraluavut hunauyakhaita. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Tuktuhuiqtuluta Uatani Arviliguap kangiqhup ahiani, apquhaktugut allangakpiaqtuni nigytinik. Aupayavaktut, ukilaqpiqhutiglu, tuktunit uqilatqiat. Qimaligamik, tahiuyut qaqtat pamiungit

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

haknyaipaktut. Tiiviini takuhimayatka tamaitatut. Qungiit tiiviini an'ngunahuaqtunik qungiinik takunaktuni Taimaittunahugikpiaktatka. Mamianaktuq hikugiaginnamauqilavalaarmata takunngakhugillu imaittut qungiit nunaptingni. Nunamingnit ungakhikhiyut, uvvaluuniit hamna nuna niriniarnakriligunahigamikku. Quana, Ikhivautaaq.

ANALOK: Qunngialiqpagatka qupanuat tikitiqtut hamunga, kanguit kihimi amigaikpialiqut. Mitigagiakhigangat, anguhaliit tingmit katitpaktut tupiqarvipa haniani. Hadja kihimi ahinut ivayaktuqpalitqut. Ungahikhilirhutik, uyagakhiutunitkaak ahinungaktut. Quana, Ikhivautaaq.

ASHEVAK: Takuhimayatkalu nunaptingni qupanutigut uqallautigiumayatkalu. Uqariyatka tapkua mikanuat taaktumit kalalgit, nahaulinguatut-ittut. Hikyagiat ikikliyumiyut kinguniptingnit. Kingumannarhiut atuutait nipaliqpiagangamik upingakhami. Upingakhak tikitpaktut qupanuat nipyaliquiagangata ivvavikhaliuligangamik nunami. Uvaptingnut alianaktuq auyakkat piaraliqiniagapta tingmiyalitqinagit.

Allanik qupanuaniliqtugut nahaulinnuanik allagayunik atuutilingnik. Uvvalu, Saptampangugangat qupanuat aulaqpaktugaluit qiqailrumut, ilani Aktupanguqpakut aulaktinagit, hamaniikhaliqtut ukiakhami.

Uvvalu, atpaat aularniagikpaktugaluit ukiakhami kihimi aularnaqahimaginaliqtut hikutirnaqpalirmat, hamaniinginaliqtut ukiugaluk. Uluagullit takunainaktut kihimi amigaikyumiyullu. Ikalukpigiakhiliqpiagturlu amigaikyumiyut mayuaqtut ukiakhami. Ikalukpigiakhiuq quyaginak.

SUWAKSIORK: Arviani, kanguit amigiakpiarmata hadja niuvutikhanik 500-nik tingmiarhiuqpalitqut. Ivaviat hiamitpaliagami nunalipingnut tikittut.

Inutuqait uqatjinaktut ulapqiyuagingitquplugit alianaigilugiluuniit qanurlikak. Ilihimayungalu tuktunik pirugivini, ikhinaktauhimagayunik pirugiyunit. Ahiit piruiyakhugit niviuvangnit nungutikhikpagavut.

Nalaktakhavut Inutuqait uqauhiit pimmariknainmat niyutinut taimaa. Nugalgillu. Hiquqtauyukhaungittut nurgaa akiaguakniarmat. Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Takuqataliqtugut allangayunik hugatyanik ingilgat takuhimangittaptingnik an'ngunahuarutivut ahiit allangurhutik. An'ngutit piuminaittugaluit Kamahukpiarhutiglu Inungnit. Naigangamik takugangamigluuniit Inungnit, qimavaktut.

An'ngutulu allangurhutik itquhiit. Hadja tuktutuminarhiuq, hapkunanga atauttimut, hilap allagnurnianit, piutyutikhanit nutaanit, uvvalu an'ngutit allanurnianit. Nunalingnullu qaniglivaliaplutik amiillu qituliyumirhutik, huuk ilihimangittunga. Halumailgunitkaak amiit haliyut.

Nirivagainnitkak, allanik nirivaligamik niqautiginngittamingnik. Tuktut niqaita tipaa allanguqtuq allanik nirivaligamik. An'ngutit allanguliqtut, timingit itquhiillu. Niqait akiliplutik kalaikpaliaplutiglu tipaalu allangurhuni tuktuhuuqpagviptingnit kinmiqturhuta. Amaulikkallu qupanuat takunaqatarungnaikhutik hamna allanguqpiagtut nutagauniptingnit nunami.

Unnakpalianianillu nutaat allanik qupliguniktut ilihimangittaptingnik. Atauhiq angiyuq qupilguq aupayaktut. Qimayutqaak ikaulaaktuniit, nauna. Qupanuallu amaullikkat takunaqataguiqhutik. Tainivut allatqiiktut Amauligaq, Pukillik uvvaluuniit Amautilik.

Takunahiullu nutaat qupilguit, kanagiaktut atauhiqtauq nimiriqtut-ittuq. Ilangillu qupilguit timingit allangayut hamaniikhayuitut. Nutqalakpunga Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Nunakput hilalu allanguqturlu nunaptingni. Anuri kaiyurnauginnaktugaluaq auyagaluami, hadja unnaumiyaliqtuq auyami upingakhamilu. Qikiqtautikput qapanuaqarluayuitugaluaq hikyagiaqarluangittuni. Hadja takuvaliqtatka hapkua qupanuat Pangniqtuginarmi takuvaktagaluatka Qainganik taivaktavut. Amigaitqiyauliqtut allanit qupanuanit. Amigaikhimaqtut allat tingmiat niqikhaqhiuqtut hamani Ukiuqtaqtumi ukkanik allaniglu ikalungnit.

Ilaptut nunamiutamiit, Mr. Pigalak uvangalu takuvaliqtungu qupanuanik tiiviiginakkut takuvaktamnik, mikiyut qupanuat kalagiktunik higgulingnik. Tingmiyuktut kanitik tatattugit ukkanik ahiit hauplugit hiugarmi. Hapkua Atlantic-mit atpaat tikitpatut hamunga hikuigangat auyami. Kingaliit tingmiat tingmiangulluangugaluit, takunakhimvalliayut Amauliit. Uvvalu, tikinariqpaliqtut tingmiat upingakhami. Tikitpaktugaluit Maimi kanguillu Mainunguligangat Junmiluuniit. Ungakhiktumut Qukkiktumi qikiqtanut tingmivaliqut.

Takuvaktugullu allanik nutaanik kihimi ukiuqtaqtumiit nigjutit amigaittut. Ukalgit amigaiktaliqpiaqtut. Tattinigli nanihivaliqtugut ikalukpilingnik tununiptingni. Ilangillu natirnit ukaliinanguqpiarhutik. Ukaliutivut angitqiyayut hamanga 15-20 paunsnguyut.

Kihimi, tuktutivut, Peary tuktut mikitqiat tuktutiffingnit. Ukiumi takuyuminaittut mikigamik qaqurhutiglu. Umingmait iklugiyait, umingmait taaqtut kalait takuyuminaqtut ukiumi. Amigaikyumiyuullu hamungalihaptingnit. Tattivikpuk Makinson Kangihuup ahiani, taiyauvaktuq Pirlirarvigjuamik akiaguarhimayunut Inuinnanut utigahugittut ilamingnut, niqikhakhiuvituangugaluaq taryup hikua umayuigaluarmat kangirhungmi. Una tahik imaiqtitpiapaligami ikaluit mayuaqtut utilimaikpaktut ayurhittutik kuugaalungni. Tingmitikkut talvungauliqpaktugut hadja aularvikpuk uyagahukyuinangurmat. Kikturiaqalihunilu takunaitpatugaluaq tulugaquyallu. Taimallakpunga, Ikhivautaaq.

QARPIK: Pangniqtumi, nigjutit nutagauniptingnit allanguyuitugaluit, kihimi kaffini ukiuni, qupanuat takunakattayuittut tikitpaliqtuq hamaniipalirhutik. Tingmiat amauliit uluagulliit tikiinnangittut hamani ivvavaliqtut. Uvvalu, taryurmiuttat tingmiat hamaniitpaktugaluit tamalirhutik. Sarraat Qinnirqtaallu uqariatka. Tuktukakpalirhunilu kangikhukyuat. Qaniglihimaqpaliqtut. Inutuqait uqaqpakhimayut tuktunikpiarniarmiuguuq. Ukpigiyuittagaluaga

takuvaliqtinanga tuhaqpalihungalu tuktut tikiliqtut. Qanigliyut. Hiuvllirmik HTO-kut tuktuhuiqtittiyuittugaluit kangikhuyuami qanitqiami, qanigliyumigiangini. Hadja ilangit hivumuhimaqtut.

IGUTSAQ: Ilihimaliqtugullu nattiit aktumayauliqut hilap allanguqtirnianit halummailguniluuniit. Tuharnaittugaluaq takunarluuniit nattiqtumik mitquittumik. Tuharnahiut kulini ukiuni.

Hivulliqpaak Inuk nattiqtuq mitquittumik. Ukiakhami Taluyuami. Ilihimayaunginmat Inuit Qauyimatuqangini, ikhinaktauhimayuq nattiq niqaa qanuriniarnia naluplugu. Amia mitquittuq aliktakpiarhunilu. Utirhimayutut-ittuq qanurmi. Ubluq niptaugaluami, allanguqpiaqtuq hadja, hugatjat allangugamik. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Kivallirmi, kulvahitqiyayugaluyugut aktumayaulluangittutalu allanguqtiqtunit iliffitut, kihimi allanguliqtut huli. Tingmiaqarluyuittuguaq kangurnik uluagullinigtlu. Hadja amigaikpiaqtut, Qaggitalinnaungittumi, tingmiarhiukviulugaluaq. Tingmiat utiliqtugaluit kihimi qupanuat tamaliqtut. Tulugakyuanit niriyaavakhahuriliqtatka tirinnguat tulugakyuat amigaikpalagamik. Tulugakyuat umilgunakhuit nirinahuaqtut humiglikak hunavalungnilu hanaqiplutik. Hikyagiat tamaliqtut niunaptingni. Aipangani upingakhami qiqirurmat amigaitpiaqtut qupanuat qigaktut atauttikkurhigamik qiqaukhakhunilu. Tuktuillu puvakliqpalirhutik. Hiqinirmillu amirliqtut. Arnaniit tuhavaktunga amiit tukhaalimaqtut. Aliktalihuni an'ngunahuaqtunillu tuhavaktunga amiiyailtillutik amiit alikanginaliqut.

ANGUTINGUNIQ: Katimakatiput, takuhimaliqtungalu allangurniit tuktut, annirunnihutik allanigtlu quplirunnihutik qanurlu aktumayauliktut unnakpalianirmit. Takuhimaliqtugut tuktunik puvakliktunik. Tuktut ulugiahuktut ipigingniit puvitpaktut inutarluaimaikhutik. Nagligiplugit nigjutit, annaiqtut, malruunnik tuquttimayung atuktungnik, naglihakpiaqtunik. Ilihimagama hakuikpiarhutik umalimaiktuk. Niqait hapilikhugit qimaktatka niriukhanut.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Nahaulliqpaliayuq hikyagianiglu. Amaulikkakliugaluq kihimi ikikliyullu hilap allanguqtirnianit uvvaluuniit allanit nigjutinit.

ANALOK: Hugatjat itquhiit allanguqtut taimaa mikinirhanit angiyunut. Takuhimaliqatka allangurniit qupanuat nunaptingni. Ikiklivaliyut qupanuat itpaktugaluit nutagaupluta. Itqaumayunga nahaulliit tingigangamik qunmuinnak ahiit anmuplutik atuqtut aippakhkiuligangamik atuutimingnik tuharhaqtut humilikak nunami. Hadja, qapanuaqaraluaqtilugu, atuqtutut-ittungnaiktut. Nipagumangittutut iliyut. Allanitkak tuhaqtaunirmiit. Tuktullu aktumayauliqtut ikagaktugangamik imaqpaliqtut halguni hikumi.

PIGALAK: Tulugaryuat aulakpaktugaluit ukiumi, hadja inaliqtut nunaptingni amigaikyumilihutiglu. Amauliqarluayuittugaluq nunakput takunakhiyumiktut. Tingmiaqayuyittugaluq tingmiaqaqpalirhutik ilani inmingnik naglikhahkutik. Itqaumayunga, tingmiat tikinarigangamik, an'ngunahuaqtut nanihiliqpektut amihuni tuqungayunik, qiqiquffagangat. Hikuilguk amaulligakhiuk allaniglu takungaqtanik tingmianik. Takungaqtat tingmiat tingminaliqtut niriniaqtut. Takuvaktunga allangayunik tingmiamik, qakuktamik higguuquqtuyuuq tiiviiginani takuhimiyamnik. Pelican-ngunahugiyaga. Allangayuq ilaa. Quana, Ikhivautaaq.

NOVALINGA: Uqariniaqtatka takuhimayaptingnik nattirni qikiqtautiptingni. 1998/1999-mit, nattiit qanurlikak tuqugaqhutik nammaktuyakhutik. Niqait uktuktauvaktut aulagtitauplutik qauyihaqtauyangini. Kihimi ulamnikhuta qiqittirningaptigit aulaktitinagit. Nattiqpiaqtuq allanguhuni takungitpat talimanik ublumi atauhirmi. Takuhimayaptingnit, nattiit anniaqtut qayarmukpiakpattut nuyuihulik. Inutuqautivut uqarhimayut taimatullu tuqugarhimayut 1950-titngutulu. Hamna ihumalungnaqtuq qauyihaitquiugut huuuq nattiit tuqugaligakhaita.

Ikalukpiit mayuaqqagalutik hituffakpaktut taryumut ukiiyakturhutik niqiaqaktugaluit aupayakpiaqtumik, kihimi ublumi niqait qakuhiliqtut allangurhunilu,

nirivaktainitkaak niqait allanguqtut. Uluaguligiakhiuk, kihimi ivvayuitut hamani. Hamunga ihayaktuqpektut amihullu kimagunaikhutik.

KILABUK: Naittumik uqarumayunga uluagulitigut. Malruunik takuvaliqtugut. Amigaikpiarhutiglu. Amigaitqiyaulirhutik aipainnit. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Hugatjat aktumayayut, qupanuat tingmivaktullu kihimi. 1970-mi, Kangikhinirmut nunnapta, nahaulliit amigaitpiaqtugaluit kihimi ublumi tamaktut ahinungagamikluuniit. Amaulikallu taimailiyut; tamakhutik himmauhiktauyut allanit qapanuanit.

Ikalukpiutivut nakunikhauyugaluit Ukiuqtaqtumi, kihimi atauhirmi ukiumi ivukhimarhuni manilangurhuni aittaqtirniani mahaktingittumik kuugak aulagtirtat, ikalukpiit haimittutik nunamut tattinullu talvanga amihut tamaqtut amigaitkingittut. Tahiqqat ikalukpinikhutik. Takuhimayungalu katimaqatingma takuhimayanik kalaanik ikalukpiit niqaita. Ikalukpiit niqait aupayagungnaiktut qakuhiut ikhuuqtut.

Tuktullu nunaptingni qapakhutik tunnuiktut. Mingulirmut qiqihimayumit, hikungutiyumik. Amigaitqiat tuktut anniarunnikhimayut puvarlihulik. Taimallakpunga Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Utakivaktung atuktunik uqhikaktukhanik. Nunamiutayunga Inuyunga, niqigiyatka niqikhaliuqpektung quyaginak aukiukhamut. Tipaa tuktup inulgamiunimnit allanguqtuq. Allanit nigivaligamik tipaiit allanguqtut. Itquhiillu allangugamik. Nirivaktainitkaak uvvaluuniit qanitpalaliramik nunalingnut halumailguinullu.

Ikaluit Qamaniituami allanguqtullu. Ikalukpiit piniqaktugaluit urhulgit aupayaakpiaqtumik niqilgit ingilgaani piksasunitut. Allangupiaqtut. Tulugaryuanikpalarhuni. Niqiliqiyaptingnik pinalirhutik iqihularhivakhuni qimalattinarhuni tulugaryuanik. Qinmiqaqtunullu unagunaqtut qinmiliquit amigaigangamik, nirittiarnairhutik. Inuillu hilami niqiqarvialimaikhutik turhuunik, tulugaryuat

niqiliqinalirmata. Tuqutirilimaittutalu, halummahivakmata hapummiyayut akiliqtuinaktut.

Takuvaliqtuqullu tuktut amiinik halivallaktunik amirliqtunik, annugakhaungiktut. Inuit nahugukpaktut tuktunik taimanimit annugakhamingnik atulimaiguptigik annuagaliurlugit, inuhiiqtut pitquhivullu aktumayauniaqtuk. Taimallakpunga Ikhivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Itqaqtitauyunga nutagaunimnik itqaumalirhugit qapanuat atuutaillu, upingakhautit, kihimi ublumi nahauliqtut amaullikaniglu. Allanit qapanuanit himauhiktauyut, tikitpaliqtut qikiqtautiptingnut. Hivunivut inuit uqarhimayut nigjutit utirniaqtut itpakvigaluingnut taimaililiqtutut-iliuq ublumi. Uqarhimayullu nigjutit tamarhunguyut qanurlikak nutqaqtulimaittavut. Nuna utiligami itquhigaluamitut, taimatut uqarhimayut inulgamiutitka.

KILUKISHUK: Taimailiurlu nunaptingni. Nutaanik qupilrunikhuni kiyaunnaktunik. Kiktugiatut-ittut kihimi mikitkiat milugiatut. Umilgunakhiut. Ikalukpiit qauyihaktauvaktut attahiktuqtauplutik naunairutayut mayuakpaktut ilani allami kuukkami allamut tahirmut. Ilaniinakkihimi naluyunga imainmangat avatipta itquhianit uvvaluuniit imaiqtitpalarmata tattit mayurvigaluatik. Angiuniglu ikaluniliqtugut amikqutuyunik kuvyakuqtunit ikaluktauvaktut hivuninnuagani nunapta. Hapkua allangut ikalukpiit.

PIJAMINI: Qikiqtaptingni, niglamavallarmatka nutaanik tikittuglluangittuq takuyuitugullu amihunik nutaanik. Kihimi uqarumayunga atauhirmik nigjutimik hamani. Ukalgit qumaittut tuktullu qumaittut. Hugatjatuat qumaqaqtutuak akilgit. Alapparnaqpalaarmat ihumayunga qumait umayangini hakyaugimi.

ARNAJUAQ: Ilihimagungalu ikiklivallaaqtut nahauliit nunaptingni. Huuq imailingmangat naluyunga, ahinungagiakhaita uvvaluuniit tuqugaliakhaita. Ikalukpiit hivulliuqtiqaqtutut ittut mayualigangamik talvanga ihumavaktunga hivulliuqtiqapgunakhiullu mayuanahinirmik atqaunirmiglu ilihimayunik. Quana, Ikhivautaaq.

IVALU: Hapkua qapanuannuat tikitpaktut aputiqaqtilugu qiqirugangat pirhigangaluuniit, naglikhakpatut ilangit tuqugaqhutik. Nahauliqpaliayuuq. Allat mikiyut qapanuat, allanik atutilgit itquhilgillu himmatigiyait.

Tahiiqtut ikalukpiiligaluaqtuq atauhiahuta, Inutuqait uqaqaktut imaa, Inuinguuq qangutivallaagamik kaluktamingnik. Talvanga ikaluit ahinut tahirmuktut Inungnit qanutautilimaigiagini. Hapkua ikalukpiit kappaat qaqtaniglu niqiligt himauhiktait.

Inuit uqauhilgit: “Ukaq tamautittaqtuq nigjutinik nakuringinnamikku uqariktuuq Inuk.” Itqaumayungalu amigaitpiaqtut mitqit tuqugarhimayut atauhirmi ukiumi, qiqauharmat hiku tuqungayuinangurhuni. Amigaittut naglihaktut tingmiat taima ublumimut, mitigiakhiyuittuq. Tingihainakpaktut qanigligangata. Kanguillu ivavikaktugaluit, kihimi Inuit maniyaivallaagamik ublunik qimaihimaittumik manignik, ahinut nuttut. Nigjutit mihigimayut pinirluktunik ukainiglu inuit. Quana, Ikhivautaaq.

NAUYARLAK: Avvaqtuumit nuuttugut talvani uluagulliittuq kanguittuq kilalugaitturlu. Hadja tikitpaliqtut kanguillu amigaikhimaqtut uluagulit. Inuit nunaptingni inuhimaittut imaittunik tingmiaqarhulik maniktaryuarungnaikhutiglu taimaa hapkua tingmiat amigaikpiaqtut.

Allallu nattiit tikitpaliqtut. Nunamungaktiyuktut, hikumiugittuq. Kihimi tapkua mitquilgulgit makiplutiglu qanurittumi urhurmik ilangit mitquitpiaqtut. Amiyakhimayutut arnanit qirnagiktunik qakuqtaniglu kamikhangnut. Quana, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Mamianaktuq aulaktitauvaktut Inungit ihivriyuqtauyukhat annaiqtunik tuquganyunilluuniit utiktitauyuinnamik nunalingnut. Aktumayut Inungnit kangikhamayauniaqtugaluit utiktitauvakkumik nunalingnut. Amigaitkunarhiut Inuit utakkiyut tuhagumaplutik. An’nguhiiqiyit qauyihaivikhaniktuhaayut hamani Nunavunmi taima Inuit aulqitihimagiagini. Ilihimagupta huuq imailiunik, hulinahuaqtaqtugut ikayugahuarluta. Quana, Ikhivautaaq.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

AQPIK: Qauyihaiyut kayumiitpalaarmata ilitturiyamingni huuq allanguliqqat nigjutit. Tuhaqtitauyuittugut nunalingni, imaignnarniaqqat, Inuit aulaktittiunaiqtut ihivriuqtauyukhanik akuniuvalaakpangmata tuharviuyiuttutigliu.

Amigaikyumiyyut tingmivaktut hamunga ukiuqtaqtumut. Una ukpik takuyakkut, ukpikyuatut ittugaluq kihimi mikitqiaq. Atiqaqtavut tatqirhiutit qupanuat hamungagangata: Nauyaqaliut; Mittilaaqaliut; Mittiviqaliut. Atauttikut tikitpaktut upingakhami. Qaivagunarhiut anurit hupiluaqtinamata. Akpaa tikittunnaiqtut, nigirmit anurirungnairmat. Tulugaryuariakhivalaaqtuq. Nutagautilita takuqattarnaiqtuq tulugaryuanik. Tulugaryuat taimani ayauqpaktut Inuinnanik tuktunut, taima niqikhaqariamingni quyagiyaulutik ikayurnirmingnut. Hadja, mittimainnaktut nunaliit iqqakurvinni.

Itqaumaliqpagatka atuutait qapanuannuat upingakhami nutaqauplunga, kihimi ublumi, ikikliut. Qapanuat qaigangamik ukiuq nungugangat, apirhiutut imaa-ittut, "piuviit?" Kiuginnaktunga imaa, "Hii." Hadja imaittunik qapanuangiliqtuq nunaptingni ahinullu kulvanut tikitpaligamik. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Taktuhiurluarnaiktuq nunapta haniani taimaa 1950-ngulgaqtinagu, kihimi ingilganit taimaa tuktut pihurviit naunaittut nauviuligaluaqtilugit. Takuyumiyarnaqtuq tuktugaalungnik hamani, ihumagiluguluuniit utirniaqtut tuktut hamunga. Huli, pingahuni ukiuni, tuktutu hamuna tikitpaliqtut amigaikyumilirhutik. Amigailiqtut hapkua tuktut. Nattiat qingaqpaliit takunnarhiut 1998-mit tunnguyuqtut kulingini qaqurhutigliu hatkaini. Ukiakhangugangat tikitpaliqtut.

Ihumalutigiluaqtaga nauyat nauniit amigairniat. Amigaikpalaarmata tulugaryuatut umilgunarhiplutik.

PIGALAK: Pingahunik unipkagumayunga takunnaktunik nutaat tikitpaliqtut nunaptingnut. Uvanga, allallu an'ngunahuaqtut takuhimaligtugut

nattirnik taliguquqtuyunik, nattiit marlungayunik naittunik mitqulingnik. Kukittutigliu. Hikumiutaungittut hapkua nattiit. Angmaumatittilimaittut aglumik kukiittumik.

Angmagianikpaktugut, ikalugannuit higuquqtuyut nattiit ikaluillu nirivagait. Qaggivingmi, maliguuami tivyauttakpaktut hinaanut nirivaktavut. Mamakpiaktut nigiyami. Amaulikkallu naunaitkutaugaluit upingakhamik. Takunailiqtut. Takuvaktugullu pelican-mik. Taimalakpunga, quana, Ikhivautaaq.

KOIHOK: Ahiamiutauyunga. Uvagullu ilihimayavut hapkua ilihimayainik. Itqumayunik uqaqtut. Umingmait aktumayayut. Takuhimayunga umingmarnik atauhiinnarmiitunik pingahuni ubluni, ingutarluangittunik. Ilangit tuquyut. Umingmarnik qinmivut niqiaqtut. Qimaliqpaktugaluit qinminit piyugangamik qaimalurikhiplutik. Hadja qinminit qimagungnaiqtut. Atauhiarhuta tautuktakkut umingmak nannginaqtumik. Taimaittumi takuhimaittugna. Atauhiq qinmik tuquttimayuyut umingmak tikinmat aulahimaviptingni iglukpatingnut. Qinmirilu huiqtuq 1958-ngutilugu.

Triganniat niriniaqtit quyaginak nirivaktut annialaqtitarhutigliu. Triganniat annialaqtuyaktut tuqulutiglu niriyaingnit. Ilitturiyagiaqtaqtugut humit anniagunmit tuquvagiakhaita huurlu niriniaqtut tuquvakpa niriyaingnit anniaqtumit. Titiganniillu pinahuritpaktut nattianik ilanilu anguplutik. Titiganniat nakimmaktaktut allaniglu anniaruniglutik. Titiganniat, tulugaryuat, nauyallu ilaayut avatipatingnut.

UTOK: Unipkagumayaga Arviat haniani takuyaptingnik. Takuyugut tatilgaunahugiyaptingnik saivayut, kihimi qanigligamik, takunnarhiut hului qakuktut. Ilakput uqalaktuq takuhimayuyut imaittunik tiiviini. Angitqiyayuyut aupayarniqarhutigliu kulaani iyiita. Aippait tatilgaunahugiyatka. Uvvalu, tingmiaqpait takunarhiqattaliqtut. Angyugamik tighuittaqtut nuraarmik tuktumik malruunik santiuninik inukhangittunik. Talvanga angiklivalaakpaktut. Tuktullu amiit qittuhilivaliaplutik annugaliuguminailirhutik.

Niungit kamiliuqtauvaktut. Qituhiligamik aliqaqtaqtaqiat; nikikhailiurnirmitkaak hikuktigaluarmat. Upignakhak, takuyugut umayuvalluit taryumi amigaiktut allangayunighunilu. Quana, Ikhivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Puigurnigama nipiutiginahuaqtatka tulugaryuat nunaptingni. Itqaumagama tulugaryuat ivvayuktuinaugaluat imnani. Hadja hiamittut, qimavihalngmi niriniaqtunit.

Takuhimayungalu nauyanik kihimi ihaguini huluit naunaitkutaittut. Allangayuq qanurituyakhaalu nallurhalirhugu, takungaqhimanginnapkut taimaittut. Quana, Ikhivautaaq.

NOVALINGA: Pingahuni hitamaluuniit ukiuni mihigimaliqaqtut hilap unnaktirnia. Naunairhuni hilap allanguqtirniit qaivilirhutik, nailiplutik. Hilapli itquhia allangurhuni, ukiakhami pirhiryuarunnairhuni qanirluguiqhunilu. Upingakhamilu, aputairhuni tattini mahaktalirhutigli. Imaatut mahaktinnakkat hikutinahakpaglunilu, 20-ni 50-ni, hikuvagunnaikniarunarhiuk Hudson Bay.

Ihumayunga uvagut ilangit nuutirniarunarhiut tununmut. Taryup hikua 2.5 -3-mut itikkatut uktutunik ivvuhivaliktuq, ivvunigaluanga 6 fiit. Hadja haliqpiaktuq, aunarikpalirhunilu hunnginaktalirhuni. Hadja, Maingutinagu, taryuq hikuyuliriiktuq. Kaffikturhuta qayakkut Inuinnanik an'ngunahuartunik annaivaktugut hinaanit hiku aularmat. Nattirhiupalimaigunarhiugut nanurhiulutaluuniit. Inuit taryurmiutanit atayut inuit.

Nattiat nunaptingni amirinnarhiut aputailrumit mahaktirnariknianillu. Nattiit ahinut nutiqtarmata tuqugarlutigliuniit ayurhalirumik. Ihumalutigikpiaqtaga Sanikiluami hunat imailinialirmata. Quana, Ikhivautaaq.

ASHEVAK: Ihumalutigikpiaqtaga kayumingnia hikup allanguqtirnia. Qikiqtamiuyugut imaiginarniaqqat, sikitukkulimairniagapta. Kihimi ihumagiakaktugut qikiqtaq akialu nuna attavilirlugit. Anurhikyuyukhiurlu unnarnik niglaumayurlu anirnikhak tulutigangamik.

Anurikyuat tikinniarunarhiut nunalignnut autsaimitut takunnaqtutut. Hila qaniritqulimainnaptigut. Nuvuyaplu kuvinia ingattaqtarhuni. Akittutiluni akhalutiptingnut piqtuinaliqqat. Hulilimaittugut hilap unnaktirnianut uvagut hivulliupluta aktumayauligapta allanguqtirniannit hilap. Quana, Ikhivautaaq.

AQPIK: Nunamiut an'ngutit, niqiqarvivut ukiumut ilanganut, niriniaqpektut lichens-nik. Allanak nirivaliqtut uvvaluuniit halummaiguniktut niqautait humilikak. Niqautigaluamingnik niriungnaigamik niqaita tipaa allanguqtuq. Nirivaliqtut uqpinit. Tuktut tununikiapaktugaluit ukiuqtinagu. Hadja tuktunik takuyungnaiktugut tunnaktunik; Uqariyaga tunnuk 3 inches-nik ivvuhivaktugaluqaq. Imailiut hikugaluarmat nuna taimaittunilu upigakhamut. Imailiqattaqtut ukiuni kinguniptingni, nipaluk qiqqutivaktuq. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Hila uqarilugu, 1998-mi, Kugluktuk Coppermine-mik taiyauvaktugaluqaq, unnatqiyauyuq Kanatami 36 degrees-ngurhuni. Ungalauginakpaktugaluqaq. Allanguqtuq.

Kinguniptingnit, Aagasi uqquyuq huli. Ilangini ubluni Aagasimi Inuit itirhimaliqtugaluait niglaqtarhutik anuharutinut niglaumanirmiluuniit inalirhutik. Hulinnairhuni aumalukturhimaittumik. Kugluktuq tamat hiiktutut iligaluqaqtuq. Ukiakhami, Aktupami, qanirhuni, mahaktihimarhuni ubluq tamat hikutiapluni nunamik. Tuktut ahinut nirinirhutik. Quana, Ikhivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Naittunik uqauhihakaktunga, Ikhivautaaq. Katimatjutiaqtugut nunaryuap unnaktirniagut. Apirhiyariaqaqtugut uvaptingnik huli nialiqqita? Qanuq uvagut allangurniaqqita inuhimagiami?

Nalungnangittuq Inuit allangurniaqtullu inuhimarlutigli. Kihimi qauyimayavut nutaanguqtiqtauyagiaqaqliqtut nutaaq hilaliqiniq kangihyauniaqqat. TVNC-kunit hilaliqingliqtugut

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Nahugiplugit. March-mi hila unnarnia 2 Degrees-nguyug Ongupluni unnuami. Hila allanguqtiliqpiaqtuq kayumiktumik. Anuri hupluaqtittutik akianit nunamit unarniq anuri tikitpalirhuni. Hial allangurhimarniaqtuq nunaptingni, Nuavunmilu ilaa. Ilangit inutuqait uqauhiit naunaitkutaupata hilap allanguqtirniagut Nuanvunmi, ikpigiyariaqaqtavut. Quana, Ikhivautaaq.

EETOOLook (NTI): Takunarhiuq ilaa naunaiqtuq hila allanguliqtuq. Anurhiquyayukhipluni iutuqait itqumayaanit. Iglukpait tiqataqpaktut ahigurhutigliuuniit anuriyuanit. Uvagut upalungaigiaqaqtugut allangurniaqtunik Nunavunmi. Ilihalirlutalu nutaatigut hugatjanik tikitpaliqtunik taiguanit. Upalungaiyariaqaqtugut una ikpingnaqtuq Arragutainap uqaqtaa.

ATTUNGALAK: Quana Ikhivautaaq. Uqalagumayungalu mighagut allangurniata hilap. Inupluta inuhivut aktumayauliqtut hilap allanguqtirnianit. Uplaungaiyariaqaqtugut inuilgamiit ayurhangittagini. Anurit allangurliqtut naunarhiplutik atauttikukpalirhutigli. Ublumi, mihingnaittumik, pirhiqpaliqtuq. Ingilgaat, naunaittugaluq, ikaknikaffugaluq qimagvihakhiuriami. Qittungagiiknivut ilagiikhuta aktumayauliqtuq hilaplu itquhia allangurhuni. Niptaukhaaliqpaktugaluq itjiupluni ubluni amihuni. Hadja aglingnarhiuq imailikpat, ubluq atahiq avatqullugu niptaukpat. Hila niptaukhagunnaikhuni hadja.

Tatqirlu kalaa allangurhuni, quriiqtangurhuni. Qamaniitualiuhuta, takuyugut nuvuyamik, taagaalungmik ihumalungnaktumik. Ilihimayugut pirhilaqiniaqtuq qanilaqiluniluuniit qauyimayatuqavut atuhurit. Ihumaliqtugut ikakniqaqtugut tikitinagu. Tarhirmungagiarhuta, pirhilaqiiqparhuni atauttikuinak tamaqhuta. Naninahaktaqut nunalikput. Uvamnik naluhaliqtunga. Iglukpaliuqpaktugut nunaviuvikhaptingnik. Iglukpaga anurip hunngiqtauyug anurimit.

Ilihautyauvaktugut annakhimanahuarnirmik nunami hilaplu tiquhianik ilihimapquyaupluta, inuunaqtumik. Uvagut qauyimayavut tuniyagiaqaqtavut inulgaminut taimaa inutaqait tunihityutaititut uvaptingnut.

Takuyumayuitugut allanguqtunik, uplaungaiyariaqaqtugut allanguqtiqtunik akutmaliqtunik inuhiptingnut Nuanvunmi. Taimaa Inuit inuhimaagiagini kangani nuaryuap. Quana, Ikhivautaaq. Taimallakpunga.

IGUTSAQ: Unnaktiliqtuq ilaa uvaptingnut inunguqtunut auyat niglaumainaktiugit, unnagaqpallak hila ulugianaqtuq ikhivannairhuni hiqinirmi unnakpalaarmat. Inuit tarrarmungaqtinairhutik. Inuillu atuinalirhuni nanuunmik utiqtarnaitkunmik. Utiqtaqtuqainalirhuni inungni unnakhimaqtinarniaqqat, Inuit hunngiutiyariaqaqtut nuullutirluuniit tunumut.

Ingilgaanit hilaliqtivut qauyimayavut uviqtut allanguqtirnianit itquhiata hilap. Ukpiguhuktunga ilihimayayukhaq tautuktaulunilu humit anurhiqpaliqakhaa, nuutkaluaqqat. Uvagut anuriliqiliriaqaqtugut hapkua nutaat aturlugit. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Nalakhunga Inuit qauyimayatuqanginik itqaqtitayunga atatattiamnik ananattiamniglu unipqanginnik uingaliqpiagaluqtunga utaqqiplunga uqarvikhamnik. Tupakalaktunga tuhagama Nunavut ilanga hikuqarungnainiarunarhiuq 20-ni ukiuni. Ilihimayunga hiku halivaliaginaqtuq ukiuq tamat Kangiqhirmimi. Inutuqanit tuharhaliqtunga iamiliuguuk taryuq manikhiyumirmat hakuikhunilu. Imailiunarhiuq taryuq imaq unnakpalianianit niglaumaryuaguikhuni itquhimitut.

Ilihimayungalu mahaktirniit kuugaluit panihainaqpaliqtut auyami, auyagaaluk aulavaktugaluit. Auyamilu nipalirluarungnaikhuni. Nipalirungnaitutut-iliyuq. Uvanga ihumaliqpaktunga nuna paniqtiliqtuq mahaktilirhuni nunap ikkianganut. Allaniq takuhimayung ahadj anutqarniaqqunga. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Aipangani qayangnatqiaq uvamnut itqaumanimni. Taryup hikua nunaptingni hikuilgunikkami hikuilguqayuittugaluami. Hikukaffukhuni qayangnarhiqpiarhuni aulagiami tahamani. Ukiuk qiqaungitpallaak. Quuniuginaqpaktugaluq hadja kihimi ubluqarungnaikhuni quuniunik. Taimaiyuittuq, auyarlu unnaqqiyaupluni ayanit. Piugungittunga ukunguqqut, nipalliqaqtuq qiqitiqtuq ubluni kaffini, tuktut tuqugaqaqtut talvanga.

Piffiliurnarhuni unnakpalaarmat urhua kuhigtalaalinaqaqtuq niqaa uttuni. Hivullirmiglu takuyunga anurimik ahinungaqattaqtumik kaivittuni piqtumi. Anuri qaivilirhuni, atauhinnamit anurhigunnaiktuq. Igluqpakpullu ahiguqtaupluni. Anurit naunarhiuq, hakugikhiyumirhuni pirhiqtalirhuni hatjainak.

Imaplu itquhia allangurhuni. Tattinik imariktugaluq hiugavaluittuni, atjikkiliqtut. Imarmik humilikak purikhigangat, tiiliqtinagu qirnagikhivaktuq. Piuguktailuhi qitungavut unniutiyagiaqaqtavut hapkuninga ilihimaliqtaptingnik imiqtarnaittumik hapkuninga tatinit tiihauyungnaiktunit. Ihumayunga tuniyauhimagiaqaqtut ilihimayavut huyungnaiktinagu allanguqtiqtulugu avatikput. Quana, Ikhivautaaq.

KILUKISHUK: Unipkagumayaga ananattiarma uqaqtjityutait ukpigiyatka. Ingilgat, Inuit ihumaluriyuittagalungat hila qablunat tikitqaqtinagit Ukiuqtaqtumut. Gavamat ahiit nutiirhuta nunalingnut.

Unipkagumayaga ananattairma ihumatugut uqauhiit ukpigiyatka. Ingilgat, Inuit ihumalugiyuitagalungat hila qablunat kihimi tikinmata Ukiuqtaqtumut. Ahiit gavamatkut katitihuta nunalingnut hila akigangurhuni Inungnut nunalingmiuyunut tulutingmat ublurhiutimingnut ublunullu havakvingmingnut. Taimani, Inuit an'ngulimaigangamik, unipkanguyuq kinalikak inuk annialaqaqvaktuq.

Aput taryup hikuatigut Inutuqait ilihimayut qanuq upingakhaukharniagiakhaa uvvalu hikuiyarniagiakhaa.

Aputigiakpalaagangat hiku, mahaktirnarikpaqtuq. Aputiqarluangitkumi hiku ivyuhivaktuq mahaktirnaharhuni.

Inutuqait uqaliqaqtut, Inuit ilumiutaginagumikkik ihumatik anitihimaittumik, annialaqaqvaktut, ilumiutaqaqpalaarnimit. Uvvalu, Inuit ilummiutaqainagangamik inmingnuinnak kaaliqniaqtut kakugu. Ananattiarma uqauhia, hila allagainaligangami, huyuqarniarmiuguuq. Taimailiyuq aippangani ilihimalirhunga quvianaittuqarniaqtumik. Qakungulirmat umiak Kangirhinirmit kiviyuq ahiit akaguaningurmat allamik huyuqaripluni Kangiqtugapingmi. Ingilgat, takiyut kaivaluaqaqtutut-ittut ivyuyut nuvuyat naunaitkutauyut hikuqaqharniaqtuq. Taimaittungnaiqtuq ublumi. Nutqalakpunga, Ikhivautaaq.

MILORTUK: nunaptingni, Nauyaani, anuri allanguqtuq malruungni ukiuni. Pirhinalirhuni hila ilangit Inuit tikitlimaiqaqtut igluqpangmingnut ahiani nunalipita. Ayurnahiutiug qayaqaqtunut. Anuqqaqattaqpalirhuni atauttikkut mihiknaittumik. Inuit qayaiyakpaqtut. Inuillu ihumalukpaliqtut nakuniinik niqituqait. Kansaqaainalmata inuit amihut niqituqainanik nirivaktunik. Kansaningnaqtut hiaminamik anirnihami, imarmi, nunamilu qauyihaktauvaktullu hapkua, imarmi kihimi. Ilihimagumayunga hilap unnakpalania kansanautiulirmangat inungni. Ihumalutigikpiagapku kiuyauyumayunga. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Qauyimayatuqangittigut kingunipta, puiguqtailuta naunaitkutauyut allanguqtiliqtuni avatipitingni Nunavunmi. Katitigihimayut taimangamit gavamtkunit atuqtauyukhauyut hilap allanguqtiyiyinit.

Taryurlu allangurhuni, imaiqtikangat imailguq paniqaqtuq. Inutuqauq uvamnut apirhiuq uvamnik kanganuaq, “Huurli imailguq panihainaqpaliqqa imaiqtikangat?” Inminik kiuyuk uqallakhuni, “ Hikutinalimaiktuq ukiakhangupiaqtinagu.” Uqaqtuq imailgut paniqpiagangata hikutirnaaaliqaqtuq.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Upigiatka inutuqait Milortoplu uqauhit. Inutivut hilamiuginakpaktugaluit ingilgat. Niqigikhutik niqainatnit. Huliungnaiqpalaagaptaqaak Inuit anniaginaliqtut nirinalirhutiglu niqinik niuvirvingmit. Auqagungnaigapta hivuniptiptitut allangayumik inuhiqaligapta niqiqaqpalirhutralu. Hivunivut ikhivainangittut tamaitpuq anniayuittut. Quana, Ikhivautaaq.

AUDLALUK: Uqariayungnahiugaluaq kihimi uqallautiginiaigiga. Imaitpaktugaluaq, qaumanirmi, an'ngunahuagangat hikumi, qakuqtuq qaumaniq. Hadja kihimi, quriqtanguqtuq qaumaniq.

Aularviugaluaq Pilirarvigjuaq nunakkut piqaluyatigut aulaguminaiqtuq piqaluyait nungulirmata. Uyagahukyuinaguqtuq igagaqturvihuni. Nuna hituaqturmat katagakhuni naghani himuitiuq aippanik aulaviugaluamik inuit ingilgavaktagaluanik.

Angnaqativut Kallahiit Nunaganit aulapaktugaluit kingmikkut Auyuittumut. Hadja kihimi initurliq Alexandria Fiord-mit Sverdrup Pass-kut aulaguminairmat tikittungnaiqtut kinmikkut Auyuittumut.

Takuhimaliqtavullu anurip itquhiata allangurniit. Inuit ilihimaqpiagtugaluit ungalamik hilaqqiutiuyungmat. Imaittungnaiqtuq. Ungalauvaktugaluaq anuri hupiluagtittuq.

Ukiumi, Januali-mi Feyualimilu Marchilu, itjunihauyut tatqihitit ukiumi. Itjiunirhaq atauhiinauliqtuq tatqirhionmi Januallimi Feyualimilu.

Hikuilguvaktut Jones Sound-mi hilamik unnaqutauvaktuq Nuvampami Tisampamilu hikunahagutiapluni kangirhungmi. Anurhikyuagunaikhunilu ukiumi atauhinarmillu anuriqpalirhuni. Nutqalakpunga, Ikhivautaaq. Quana.

PIJAMINI: Uqauhigiyavut nunaryuap unnaktiqpaliania aktumanialu Nunavunmi inungnut, nunamut, hilamullu. Taryuq hihaikyumiyuq itquhiminit. Tuharnayuittugaluaq, inungnit nalautikkuqtunik unniutumaplugit

an'ngunahuaqtit qayangnarhiunik hikumik, taimaililiqtuq kaffinuani ukiuni. Ahikkurnarhiuq qayangnarhivalarmat haliqpiarhuni ilanga hikup. Ilanga hikuyungnairhuni, itjigaluagaluami ingilganiriktuni. Nuna nunamiuttalu illitturiyaulihaliqtut inungnit apirhiuyuinapta inutuqanik aturhimayunik haffuminga nunamik gavamatkut nutigitinagit Inungnik Ellesmere island-mut. Hamanikaffukaluaqtiluta 30-ni huna ukiuni, takuliqtugut allanguqtiqtunik avatiptingni.

Piqaluyait taryumut ittugaluit, tungiqaqtut, ilangit takunnairhutik. Mahaktiyuitugaluaq aput hiqinilgumi mahaktiqaliqtuq aniutarvikhaikhuni auyami. Pangniqtumi inunguqhimayunga utirvigitainagapku itqaumayamnit allanguqpiagtut nuna igluqarviglu Auyuittumut nutinanga. Inuit nahuguhukpakkaqtuq aniumik imakhamik tiikhamut. Taimatut imariktumik imakhaiktuq. Quana, Ikhivautaaq.

UTOK: Nunamiutaugaluuyugut hunagiatumi inutyutigiavut. Ayuiqhautyauvaktugut inutuqanik nunamit inunirmik. Inmiktauq ayuirhimayut hivunimignit. Itqaumayunga inutuqait alappaliqpiagtugaluit kihimi nutqayuittut.

Itqaumayatka hapkua inutuqait allianualgit tattigangamik ikalukhiurhutik. Itqaumayaga inutuqait tuqunarikpalirmata amihut kansamit huikpalirhutik. Kansaqliqtuq katitauvaligapta igluqpanut inuhiqullu allangurhugu nunamiuttamit igluqpakmiunut.

Ukpigiyaga allangania anirhikhap hilamit igluqpangmut anniagutauvalaktuq. Ingilgat, imaq niqillu nutangugaluit nunamit. Ublumi hadja, Inuit nunalingniligamik, imaq halummaqtigutilik niqivullu niuvirvingmit, tikinnahaqaktunit autsaimit. Amihullu igluqpangmiuttat tipiqquqtuplutik, kina ilihimava?

Inutuqavut qayagitquiliqaktugaluit ilumiutaqarnikkut apirhuihimaittumik ayurhaligangat piuminaiqtutut-iligangat, ayurnautauvangmat inuhigiknaitunilu. Nutagaupluta, aninagikuyauvaktugut tupakkangapta, quyaqtugiami

hilamiglu qinigiami. Hivulliq apirhutaavaktug, “Qanuq itpa nuvuya?” Ilani aniffagiaqaqtugut nalurhavyakkupta. Anigangapta tautuktugut munagipltalu uvaptingnik inuhipingni. Hadja piurhariunit inugianinillu, inulgamiutivut tamaiyut inuhikhagaluarmingnik pinalirhutik ihuittumik.

QAUNAQ: Hadja, uqaquyauyugut takuhimayaptingnik imakktut, hikukktut piqaluyanilu. Nunaptingni, taryup ingilganiit hakugikhihimaginaliqtut ukiuq tamat. Ilangit nunap hinait kingikhilirhutik taryurlu ikkalilirhuni ilagini. Hiku ingilgaliqaktug Igluliup mikhaanit.

Ilaugapta Hudson Bay-mi Qauyimayatuqaliriuni ilitturiyauyug ingilganik Hudson Bay-mi atauhiinarmut ingilgayuq hinaagut. Nauyat Sanirayaglu Inuiyaqpalaqtut kansamut. Inuit ihumavaktut tapkua DEW-Laingugaluit kansanautauvagungharhiut.

20-ninikak ukiuni, Inuit takuvaktut nattirnik, tunumuyunik urhuliktut-ittut amiit. Saptampamiqaq nattit imailivaktut, kulimingni hunaqarhutik. Aulqtitigangapta autsaimut qauyihaqtauyukhanik, kiuyauyuitugut tuhaqtitauplutauniit huuq imailingmangata nattit. Tuhaqaktugut tahamna urhuyug aqayanit. Ukpirnaittuq tamaini 13-nguliqangmata umiat tamani. Urhuryuamik kuviyuqaqaktug Inuit halummaqtiritquihimayut. Hadja ublumi, imaatut kuviyuqaqat ihuiguhuktuqaqpiarniaqtut. Taimanilu algakpaktugut uyagaliani hiugarmilu. Nalvaliqpaktugut tugaanik, aivinit kilagukkanillu. Nalvarnaiqtug hadja.

ATTUNGALAK: Amigaiktug ihumalungnaqtug anniarutit. Auyak, atuquyauyugut ilganik hiqinirhiutinik, nahanik, uvvalu nanutinik uvningmut. Ihumalungnaqtug uvaptingnut imaittunik atuqpakhimanginapta. Imaatut avatimit ihumalutit itkaluaqqata ingilgat, takulimainniaqtagaluvut inutuqautivut, inutqaqpalaagamik pihulimaikhimayut.

Ikayuqtaugaluaqtiluta nutaanit havautinit havagutinillu, Inuit anniarhimaginaliqtut hivuniptingnit. Ublumi inuhiuliqtug imaittunik anniarnarhiutivaat? Uvvaluuniit

Inuit katitpalagamik nunalingni? Qauyihaqtauyukhauyug igluqpangmiuniq igluqpangmiutaniglu atauttikullu unnarniup niglarnia igluqpangmit hilamut anigangat.

Tamaittunut allatqinut hunavalungnut angmaumayuitkaluagapta ilguqpaupluanit. Tuharhimayungahivuhi Inuit Kivallirmiut niritquyaungittut kitunigliqaq qayangnarmata havivalungnit. Hapkua mamatqiyaguit niqikhat an’ngutinut.

Inutuqavut ilihautiyihimayut auyarhutiglu naunaiyaiplutiglu maliktakhaptingnik qanurlikak inuhipingni. Ikpingaqtug tuniyagiaqaqtavullu tuhaqtavut uvaptingnut tuniyauhimayut pihimaquplugit ahiit tunilugillu kingunikhaptingnut. Qamaniituaq malruungnik kuugalik, tamarmik angiyug kugagikhutiglu, kihimi Inuit ilihimaligaat imaq tathirmi taryunilaqiliqtug. Ilihimangittunga imaliqiunit piyakhaa, kihimi Inuit imariktumik tihaqagumayut imiqtariaqaliqtut tiikhamik ahinit. Tahi iqaluaqagangami, hikua tiiliuguminaqtug, kihimi aippangani hunavalulik imaq hikumit. Imailingittug ukiuq.

NAUJARLAK: Unipkagumayaga atatattiarma uqatihimayanganik uvamnut ingutaminullu inuhiktigut, avatiptigut anniarnikkullu. Uqautyauhimaunga ilani avatimit piuinaittunit, uktutigilugik nuna hayukpat qaqaqanilluuniit nunap ikkianga pugilualikkat, puyugaaluk aniavaktug nuvuyamut ahiit inuit anirhaktagangamik haffuminga, annialaqivaktut. Annialaqtuayug ahiguiyut pitquhirmik, ninngaiyuluuniit tungaanik. Uqatyuimayunga uminga ihumatuyumik, hunnakhainiguvit kakugu. An’ngunahuaqtiluta niqikhaliakhimaittumik, aungmik nakhaliqaktugut avvugakhamik, piqaluyat hikuanit imarikhiplugu imigaqtut. Niuqqarvigivagaqqu ubluq tamat kaliyuittugut nammaktug an’nguttirhuta nattirmik. Quana, Ikhivautaaq.

SUWAKSIORK: Unipkagumayunga tuharhimayamnik atatattiamnit mighatigut avatiptigut iluanittuniglu. Inummariit, atauhiyut avatimingnut, nunamut, imarmut an’ngutinullu. Nahuguktugut avatimiuttanik pimarikhahugillu.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Uqautyauvaktugullu ukiumi pirhinaqqat, imariakniaqtuq. Imaikkat, panirnaqtuq. Imaa uqaqtunga pirhiqpakkaluaqtilugu, kuugaluit paniqtiliqtut ilihimaliqtungalu anuri atjikkigungnaiqtuq.

Inuuyunga unipkalimaitatka inuhimayatka Qablunaatut. Mikiumik uqallaktakunga kihimi Inuyunga. Atauttimuktiktakka malruuk uqatyutikhakka. Hila uvaptingnut ikpingnaqtuq nunamiutautiluta nunamit inupluta. Takugangavit kalagiktunik avaluyumik hiqinirmik tamangitpallu, nirinnaittuq ikalungnik ublutilugu nirinniguvit hilap akinniagatit pimmarinnginaviuk. Quana, Ikhivautaaq.

KILABUK: Apirhiumayunga. Imaipalu allanut Inungnuut? Inuit immitkangata, aippagutqiqpat hiku haaniaqtuuq? Imaivilakpaa? Apirhuiyunga inutuqait uqarhimangmata hiku atjikkilimaittuq iini ukiuni . Uqariyaga tamaqpaqtut Iqalungni iit Inuit immittut. Ilihimagunga kaffinuani ukiuni, taryup hikua naliqpiaqtuq tahamani imilviani. Quana, Ikhivautaaq.

IVALU: Inuit taimatut uqaqpaqtut. Taryup unnakyumiyuk kulini ukiuni. Kinguniptingni, qiqiqtautipta tunnua hikumit katilliviuqpaqpaqtuq Fury-mit Hecla Strait-milu, niglautipluni qikiqtamik.

Imaq imiqpagaqqut, havivaluqaqqat qayangnaqtunik inungnut, kansaningnahugiplugu. Igluqpakmiutauligaptalu. Iglunipakaluagapta qarmanilu, unnarnia aulayuituq. Unaqutiqaligapta anaviqaqtunik, anirnikhak kaitvittungnaigami. Hapkua anniarnaqtut ihumagiyauyukhat qauyihaiyunit anniarnikkut. Quana, Ikhivautaaq.

ANALOK: Utuqqamik umiuyamik kivihiyayulik 1940-nit hamani. Takuhimayugut nattirmik naglikhakhimayungnarhiumik tuquligami iluani ayurhinnami. Ilanga umiuyap nuingmat imaiqtinmat nattiq naniyauvaktuq. Nuna kingikhiliqtuq ilangani. Kuukkanilu imaiqtilirhuni. Malruungnik ikalukpaqtunga kuvyami attahirhimayungnik ualinirmi. Inuvingmi attahirhimayuk, qanuraaluk aulavak hamunga tikitinatik, ikaluit ingilgaturniqtut. Quana, Ikhivautaaq.

ARNAJUAQ: Unipkagumayaga an'ngunahuaqtiluta nunami. Imaq natirnamei mamaiqpiaq imirvigingittaqqut. Kihimi, kulvanungagangapta imariktumik nanihiliqpaktugut imirvikhamik. Imaittuq pihuktiluta ayuvikhaptingnut. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Uqautyauhimagunga hiqiniq qayagiyakhakut kalagiktunik kaimaluriiktunikkangat hilaarlirniarmanguuq. Kamahuquyauyugut tautukhaqungittugit. Uqautyauhimagugullu ajakutaaq nuhimakpat ubluq atahiq avatqulluguguuq inutuqaq nunamiutaq tuquyuguuq.

Hilap itquhiit naunaitkutauyuq pimmarikyauyukhauyut ilihimanarmata tapkununga nalaktunut takuyunulluuniit pinirniata hilattagut. Taimaittullu angiptat, unagunaqpaqtugaluit ipiriknini nangmatiluni tuktunik. Angiptaiktutut iliyugaluq, nuiniarmiut.

TATTUINEE: Ikyuqtuqtaga katimaqatiga uqarmat nuvyanik anuraqtutut-itunik. Naunaitkutaugalumata qanuq hila iniarmangat. Itkumayugaluq taimani, nipautniaqtuq taimaittunik nunvyanik takugangat anuri nuvuyaiyailirnat. Hadja kihimi hilap itquhiatigut niptauyungnaiktut. Hilarluginaliqtuq. Hilaqqiutikhaugaluq hakuigami aniguutinaqpaqtut.

Taryurlu taryuiliqtutut-iliuq taimanimit taimailittuq an'ngunahuarviptingni. Hilaliqinikkullu hivunipta qauyimagatugangittugut uqauhiat. Nattirhiurhuni hikugiagangat kulautugu nattiq, imiania tuharnakhakpaqtuq hikugangat. Hilaqqiumaniaqtugut an'ngunahuariami imianialu naunaitkutauyuq kaffini hilaqqiumaniagiakhaa. Hapkua ublumi itqumayungnaiktut. Hilap itquhia allangugami. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Itqagalakkapku apiriyauyugut ippakhak. Tattit hungayaaqtunik mitquniktut. Qanugittut iviit. Taiyauvaktut Amuuqajat Minuuniyiqtaniglu. Nauliqpiaqtut tattini. Hadja, qaniqpilirhuni nupaliryuaqtutut. Tuharhimayungalu hiqiniq tatqirlu kaivaluartunikkangamik inutuqaguugut huuqtuq.

Ananattiaga uqarhimayuq, auyami kalluinaligangami qaumakayaktarhunilu, amigaitqiganit tikitpaktunit Qablunat tikigalirniaqtut ukiukhami ukiukhamiluuniit. Imaatut uqautyauhimagunga, ilihimagamnit, taimaittutut-ittuq. Nutqalakupunga, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Nunap itqulia allanguqtuq. Sikitukkut an'ngunahuaqtiluta takuhimagugut hiluqqarmik inngaqtumik imarmik puyulihuni nunamit. Upakkaptigu, inngaqtulik imainnaqtut kihimi ingittuq. Mahaktirnianitqaaq nunap qiqumaniataa nauna. Iitturiumayuga hunauyakhaa inngaqtuq talvani. Quana, Ikhivautaaq.

IVALU: Kuukkat kuugaluillu atjikkiktut hikutiligangamik ukiakhami. Imaq tikitkangami hikumut himmiutumik aulavaktuq qangagut ahiit masanguqtirhuni qiqitirhuni qangani. Ilani, imaq maqiuq nunami hikutivaktut nauttiat ataani. Quana, Ikhivautaaq.

ARNAJUAQ: Tainiaqtugut nuvuyamik - ikulliaraaluit. Hilaqqiumaniaqtuguuq kaffini ubluni. Kihimi ublumi, piriariutut-iliut hilaqqiumakhayuinmat. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Uqatyauvaktugut agayat ungullautigingilugit kinminut ungullautitut. Hilarliqpiarhungunmanguuq. Ungullautaukhaarnia Inungmit taima kaffinik ubluni hilarlungniaqtuq. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Iviit uqpillu nauttiat atuqyaungittut ungullautigilugit ayurhautauniarmanguuq hilarlirluni. Ilihimagung kaffinmi tattit hikuyungnaiktunik imaq unnaktaulirmat nunap ikkianganit unnaktumik imarmik maqiumik. Takuhimagunga hikyuinnaq. Quana, Ikhivautaaq.

MILORTUK: Inulgammiipluta, itqaumangittunga anuhiqtumik malruuk ubluk anigukhugu. Hilaqqiumainapiagaluarmat anugaitpiarhunilu. Imailiunga, ublumi anurhinaqtutut-ilingmat anugaingagunaikhuni. Ukiuni amihuni inuliqtunga, una ukiuq pirhitqiyayuq anurhiinnarhunilu itqaumayamnit. Quana, Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Huaktauginakpaktugut tamat ihuangittumik atuguptigik nauttiat allallu nunamiuttat, tapkuningaluaq mushrooms-nik taiyauvaktunik Qablunaatut taktugutiniarmataguug. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Katimaqatingma uqaqtaa ilayumayaga. Anurikput anuringuuqaktut piqaluyanit kangirhuquyanit taryumut aulayunit. Anurhilaqigangat ublaami anurayakpaktuq unnuligangat. Nunaryuap amia nungutiliqqat piqaluyait mahaktirniaqtut. Hila unnakpaliagumi tuluqpaktuq nilaumayumut, taima anuriniqaktuq. Hilalu unnakpaliaginarniaqqat anurhikhimarniaqtuq hakugiktuniglu. Hadja anurhiqpaligtuq humilikak kangiqhuyuaginnaungittunit. Unnakpaliakpat, hilarluinarniaqtuq tiiviinitut. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Uqalagumayunga hilap unnaktiqpalianiagut uvaptingnut tamaptingnut aktumayumik. Hilap quyaginainaliqtuq naunarhiplunilu ayurhaqpialigtugut tamagarlirmata inulgamiit Inuit hilamat. Tatjainak pirhiqpalirhuni inulgamiit akiliqtuiliqtut. Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Ilaa, ukiuq piuminaittuq Qamaniitumiunut qinirhiayinut. Taimainniarnahugingittaqqut. Ilihimagunga hilaqqiumaniq niptagaaluk imaq tariyautitut-ittuni uqhurgaaluk ubluni amihuni. Pingahuniaqaaq ubluni. Kihimi ublumi hilaqqiumaniq urhuagunik atayungnaiktut. Naluhaliqtutut inmi iliuq humit anurhigiahaminik kilamik ahinit anurhilikpakhuni. Quana, Ikhivautaaq.

UTOK: Ukiugaalungmi, qiqauquyagungvaktugaluaq, pihukangat apunmi imiavaktuq pihurvik. Imaittungnaiqtuq qiqaunia atjikkikkaluaqtilugu. Ukiakhami qaniryuayuktugaluaq, hikutiliqtinagu. Taimaittungnaiqturlu. Upingakhamittauq hikuiyaligangat, hiku ahiguqtqipaliqtuq angaquyat naviktartutik, ahiit Inuit aularvikhaikhtutik. Quana, Ikhivautaaq.

• • •

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

Tuglirmi ublurmi katimanirmi, James Eetooloop apigiya katimapkaiyi taiqqaquplugit uqariyauyut ublumi. Uqariyauyut allanguqtirniit hilap, avatip, imap, hikup, aputiplus, uvvalu aktumaniit Inuit pitquhitsuqaginut.

...

ATTUNGALAK: Takunnaktut allangurniatunguq hilamut Bible-mi. Uqarhimayuq ublut nunguliqqata hila allangurniaqtuq. Nakuniagaluaqtuq tuhagunnaqqat, tautugakhatigut inuillu taiguqtahainik, Inuit ilitturiumangmata huuq taimailiyakhaa qanurlu aktumaniinnik takuliqtaptingnik nunami. Inuit ilihimayagiaqarmata upalungaikhimayami allangurniaqtununguq nalunaqtuliriyinit. Ikipingaktuq Inutuqait tuhaqtitauyagialgit ilautiyauyangini qauyimayatuqaginut allanguqtiriami lu taimaa. Inummarit ilihimayariaqagtut. Tuhaumatittiyikhanik pulaktaktuhanik nunalingnut havaktuqaqtuhayuq. Kangiqhiapkainahuarlutik hunat allanguqtiriliriaha ita nunamut hilamullu. Ikipingnaktuq piagiqhimayangit katimayaqturniaqtut nunaptingni nunaryuarmilu. Unniutiyariaqagtavut nunaryuamiut qanuriliurutait qanuq aktumalirmangata avatiptingnut halummailgutigut hilap allanguqtirnianillu. Aktumayakturlu inuhirmingnullu, hiku tamat mahaktikkat. Quana, Ikhivautaaq.

ARRAGUTAINAQ: Inuit ikayuqtuinaq nunaryuarmiunik qauyihaiyiniq nalvaktamingnullu. Taktinguqtitpagavut qauyihaiyiinnait inuligiyyiukpata, ingilgarnitaliriyiukpata, minihitaukpataluuniit. Qanuq ITC (hadja ITK) tuniuqqainiagaluaqqa tuhaumayutikhanik anniuqqagtunik? Inuit tuhagiaqagtullu nunalingni. NIT-kut katimangmata, piquryuap kinguvaqtita katimaniq. Tuhaumatittiyikhanik ihagiahuktugut mighaagut hilap allanguqtirnianut. ITC (ITK) uktugiakaktuq atuniigahuarlugu Inuit manikhait tuniyauvaktunut Nunaqqaqagtunut. Itkilinuq Itkilivyanullu ilaungitugut talvanga allanik manikhaqagtuhayuq. Manikhaniyumigahuarlaqagtugut Inuit qauyimayatuqaginik iliharnirmut titigaqtauhimagitpata kingunipta qauyimayangit, qauyihaiyit ukpiguhukhimagunna ittut. Qauyihainirmut atjigiiktugut, tunngayuq kihimi ilihimayauyunut, ukiuni tamanigaaluk. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: : Ihumagilirmigapkit iqqagurviit, ikualapkaktavaktut nunalingni. Ikipkaivaktut amirnik, ikkakkuniglu. Kingunivut uqatjiliqpaktut ikualaqtittittailikupluta tingmiat qupanuat amiinik, ilaungmataguq nunamut. Aliahutigiynaitaa hilarliutitluni. Nigjutillu amiit taimaittut. GN amiliqivikhamik piuhaugalu it.

KILABUK: Nipliutigiumayaga tahamna. Uqallauyauvaktugut gavamatkunnungaukuyaupluta humilikak pityutikagupta. Upautinnaguminaittuq qangugunaknagangat. Tamaita gavamatni afisiit kiluttarhimaplutik qangugunarnaqpalak an'ngunahuaqtinut gavamatkuni havaktunik uqaqatiqagumagangat.

AQPIK: Uqariyavut uqariyauyagiaqagtugut, nunalingnut Nunavunmi aktumayunut. Tuharhimayunga tapkua hiqinirmut unnaqtutit, ilangini nunalingni atuqtauyut, akikkitqiat urhuryuamit igluqpanut unaqtauplutik. Unarnirmik aniyut unarqutit timimut nakuluangittut, puvakluktunut. Anniaqtailiriyit uqaqpaliqtut igluqpaqqaquplugit imarmik unaqtulilingnik aniyauungittunik. Anirnikhak hunavaliqainarmat anniarutaunahugivagaga Inungnut ublumi. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Allallu uqauhiit tuharhimayavut inutuqanit mighaagut avatip, nigjutit inuhip taima taima. Inuhimagamikku akunigaaluk taimangatuqaq inmingnik "uqauhinikhimayut" maliktamingnik. Taima malikpakkuvit ihuaqtumik munarhinirmik nunautingnik, nuna nauniaqtuq nigjutillu utirlutik nuna niriakhanikpat. Una allallu Inuit inutyutigiyait. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Peter kamingoak uqaqatigiyaga ippakhani hilap allanguqtirniatigut. Inutuqait takuhimaliqtut uqaqtailu ikayuqtuqtaat tamna uqariyauyug Nunaryuag iviqtuq igluanut. Imailingittunarhiugaluaq hilap allanguqtirnianit, kihimi ikayuutauyug ilitturinahuarnirmut allangurniannut hilap itquhiata. Allallu katimayut imailiyut, hiqiniup itquhigiliqtanut ivinganianullu ubluni ilani ukiumi. Quana, Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Inuyunga Ukiuqtaqtumi taima inunimnit. Pangniqtumi inuliqqarhunga nuuttugut Auyuittumut 1962-mi. 1950-nit Inuit tahamaniittut ilihimayait allangurniani hiqiniup ilihimalluarhugu kihimi taarniq. Taaqpianguvaktugaluq taarnirmi, tatqiigangat ubluriagitkangallu. Hadja ublumi, taangugaluami qaumaniqainaliqtuq. Imitpangittugaluq. Anurillu hupiluqaqtittutik, uvirnianitqaaq. Quana, Ikhivuataaq.

NOVALINGA: Inuit ikualattiyuittut amirnik ilakunik pimagiplugu tingmiaq hugaaqluuniit. Una uqauhiq atuqtauttagat humilikak nunaryuarmi, ihumagilirmigapkit tamaita sikinguyut tuqugaqtauvaktut niqiqhauplutik nunaryuarmi. Ikualattigumikkik amiit, pimarihangittut Aniviptingnut Nunaryuarmut. Nunaryuaq nunnguttut ittuq khimi uviqtuq itquhiminit atuguptigit tatqihutituqavut. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: malruuliqtuq Ukiuqtaqtumiit hadja – uvagut inuuhimayugut nunainarmi tapkualu inuhimayut nunalingni atangittut nunamut uvaptiktut. Ubluq tamat takuyaqqut hila. Nalaguminaittuq inungmik atangittumik nunamut hilatigit uqaqtumik.

ASHEVAK: Huyuqaqtumi ikayutihalik ilanaanittauq ingattautiplutik. Hivuniptingni tautuktaqqut tamaptalu ilihimayugut allangurnirmik, kihimi ilihimapluni uvagut inuit aktumauyautqiyauniaqtugut hapirnaqtuq. Irhinaqtuq ilitturiyami halummaigunik avatipitingni.

Qanugiliulimaittugut imaittumi ilihimapluni anniaqtailiniq angitqiyayuk halummailguqaqtulugu tuqunnaqtunik avatimi. Amihut Inuit uniutyauvaktut namaktunguuq, kansaqarnihutik ahiit ilitturinahaapalarhutik. Qauyihaqtaqtavut qanuginiit aktumaniillu hapkua tuqunaqtut uvagut akiliqtuiligapta allat nunat ihuinagutainik inuiyalirhuta. Takunangittuq kansamik inulgamiugapta. 20-niqaq ukiuni kansa piuminaqtuq Inungnut, atayungnarhiuk halummailguit anniaqtailiniinnullu Inuit . Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Malruungik uqallautigiumayakka haffuma mighaagut. Inuit nuutirhimayut nunalingnut qagannuaq, 30-ni ukiuni ilangit qittungagiit nuutilihaaktut. Atayugut

huli nunamut aniviptingnut munarhimarhugit ukiumi aulayut. Tamaita katittugit qauyimayavut naunaigutauyuq angiyumik allangurniaqtumik. Hadjalu pitquhivut pimmarikhangittut nunamik. Katitiqtakhagaluavut hauniit amiillu atauttimuktirlugit, ikualaaqtittihimaittumik, inmi aupkklugit utigiagini nunamut piukhauyugut. Hapkua quiliqtagutaungittut anngatquyutaugittullu pitquhit. Munariaqaqtavut qayagiluta. Hapkua ilitquhivinivut tuniyauvaktut taimangagaaluk. Pihimayumagavut hivunikhaptingnut. Quana, Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Ikayuqtugumayatka Jose's nipiultigiyait mighaagut hilap allanguqtirniata. Hiqiniup uvirniagut, takuhimayamnillu ukiuni, unipkagumayunga. Apigiyauhimayunga pulagaqtuquinirmut Ellesmere Island-mik Europe-mi Basil Jesudasen piqatigilugu. Nutqarhimayugut India-mi hivullirmut havigayualiuvingmut. Ublurianut auyami nalaumayugaluarguuq. Ukiuniguuq amihuni nalaumayungnaiqtuq ublurianut. Quana, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Mighaagut allangurniit qauyihaiyinit Inuillu ukpigiyainnit, malruuni ukiuni, nannunik qauyihaiyit uqarhimaliqtut ikiklivalianiannik kilamik. Hamna ihumaliugutigiyaat kaffiuniinnik qauyihailgakhutik unnarniutilugu. Kaffikturhugu Inuit takuhimayut halikaptamik nauttiqtuiyunik, takuhimayut nannunik punngayunik iqturhutik halikapta qangiqtirhugu. An'ngunahaqtuq nanuqaktuq takuyaungittumik nauttiktuuyunit, ingilgaviani nalaumanianiikaluaqtilugu. Urhuqturmiut malruunik nanuqaktut taimatullu ilihimaplutiglu hikulihaaktulugu, timigiakpiaqtunijk hikumi nannunit aktilagiingittunit allatqinillu ukiuqaqtunit. Ilangit ukpigingittait uqauhiit qaiyihaiyit inmingnik tautunginmata kaffiuniinnik nanuit.

Taimaitullu qauyihaiyit. Ukpigingittait Inuit uqauhiit avaiitumik, inmingnik takuyumayut. Ikayuqtuqtaunahaqtuhayugaluit nunamit qauyihaiyunit, iluingayumik qauyihainnaqtumik akiliuhiaqtautanganilu ihagiahuktunit an'ngunahaqtunit tamailiqtunit an'ngunahaqtujiplutik maniliupaktugaluaniq. Quana, Ikhivautaaq.

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

MILLS (KATIMAPKAIYI): Nainarlugit uqarumayatka kulikpaat kulit allanguqtirniit tuhaayavut inutuqanit hilap allanguqtirnianut Nunavunmi.

KULIKPAAT KULIT HILAP UNNAKPALIANIANUT UQAUHIIGIYAUYUT:

10. Ukiut naililirhutik, uayat takilirhutik
9. Hikuiyaliqtugut kangiqhuyuanu piqaluyaniglu. Nunap qiqumania mahaktilirhuni. Takuliqtugut nauyunik hikuqarniugaluami
8. Hiqiniup unnarnia ingattarhuni. Inuit atuqpaliqtut hakugitqianik nanuutunik
7. Takuvaliqtugut takuhimangittaptingnik tingmianik hugatjaniglu. Tulugaqyuanikpiarhuni quyaginak. Qanguilu amigaikpiarhutik
6. Anurigaaluk qayangaanrhipluni, qayagivakluhi. Hilap unnakpalianianit hilarluktaqtugut anuriniik kaivaluaqtunit
5. Tuktut niqaita tipaa allangurhuni ihumalutiqalihuni anniarutunik halummailguniglu. Aulaktittivaktugut qauyihaivingnut kihimi tuhaqtitauyuittugut. Tuktut amiit haliyut
4. Inuit amigaikyumiyyut tuqugaqtut kansamit, uviningmilu kansamit. Ilitturiyagiaqaqtugut piyakhaa uyagakhiurvinit uvvaluuniit halummailgunit hilap allanguqtirnianilluuniit
3. Ukiakhami hikunahakpaliktuq qayangnarniahunilu aulavigiyami Kulaihimarnahitinagu
2. Imaiginnakkat, Hudson Bay allallu hikuvagunaiqtut. Aktumaniq an'ngutinut hivittuyaaktuq.
1. Inuit upalungaikhimayagiaqaqtut aktumaniyaqtunik nunaryuap unnakpalianianit

ARREAK (KATMAPKAIYI): Ilautilugit Hal uqaqtainut, allat ihumalutit uqariyauyut inutuqanit hapkua: imaiqtirnik, isostatic rebounding, hikuilgup kikligiyarnia, amigaikpaliayullu umiyauat aulayut Northwest Paasage-kut hikuitpalianianit kaffini ukiuni.

AQPIK: Hiqiniup hakugikhivalianianit, Inuit atuqpaliqiaqaqtut hakugiktunik nanutunik. Iiknut kahilinaiqiamik havaktagaluaqqaat? Hadja amihut Inuit atuyuinmata nanutunik kahilinaiqiplugit iinmingnut. Quana, Ikhivautaaq.

MILORTUK: Uqariumayatka anurip hakugikhinia naunahivalaarnialu. Namaginangillugit hapkua allangurniit arhugiaqaqtugut munagahuarlugit tamayavut nunaliginni ihumagilugu hilap allanguqtirnia. Anuqqaqpalimat atauktikkuinnak quyaginak qayaqaqtunut ayurnautipluni. NTI ihivriuriukhauyuk qanurittumingmi an'ngunahuarutinut tamayanik insuransqagutikhanik an'ngunahuaqtinut. Hamna

hivulliyukhauyuk ihumagilugu hilap allanguqtirnia. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Hamna hivituyuk, hamna hilap allanguqtirnia. Nalakhuni uqaqtunik katimanirmi ihumaliqqunga allangurniit aktumalimaittut nunalingnut atauttiknut. Parnaiyaktuhauyugut tikinniarmat allat nunaliit Nunavunmi taryumi hikuvangungnaiqqata an'ngunahuarviklutik. Nunalingnit himautigiiktarniq ihumagiyauyukhak. Hivunikhakkut aulagunaittuq, upalungaikhimayagiaqaqtugut ayungitniptingnut haahimalugit ayurnarniaqtut qailiqtut. Ihumavutqaaq allanguqtirlugit, uktutigilugu, Godim Uqauhiini mighaagut kinguliikhat ublut. Inuliqtavut ahiqparvikhaittuq, upalungaigiaqaqtugut maligahuarlugillu inuhirmut allangutauniaqtut. Nunaryuq amia kilaktuq qauyihaiyillu ilihimayaat inuillu Ukiuqtaqtumiut ayurnarmagiligaat. Quana, Ikhivautaaq.

KILUKISHUK: Ihumagiatka pinirlutit huliyutainit ilihimaluarnirmingnit inulgamiit pulaktuluuniit nunaptingnut. Tikitinagit gavamani havaktut Ukiuqtaqtumut, Inuit inuhiqaqtut taimanituqanik ilitquhinik aturhutik. Ilihimayut huniaqtunik timimi anniarutini uqautjavaktugullu taimailiuquyaungittuta ikhingnaqtauniarhuta taimailiugupta. Imaatut inuhigiknaqtuq maligaitigut nunap Inuit maliktainik. Inummariit maligait hapklua maliktauyagialgit. Ukpigiyaga nuna takuhiuqtuq itquhiinik inuit ilagillu hapkua uqauhiit titigaqtauhimayut Godim Uqauhiinni. Uvanga ihumagiyatka higaat pingahuyut kansarnaqtut. Hamma ilangit takuligitka nunamni anniarnaqtut.

1. Quyaginak pittarniqqut ublumi malinarhugu anniarlaqinatqiyauyuq.

2. Aasapi allullu kuyangnikkut anniarutiningniit piyut inuit quyaginarnianit piunmayamingnik.

Apirhittaqtunga huuq taimailitpa kimillu? Inupluta, maliktugut taimanituqamit maliganik, hadja pitquhivut nakutqiyauttatuq. Huinniqiniptingnit, uvagut hunngiyaqtiliqtaqqut avatikput kilamik. Quana, Ikhivautaaq.

ATTUNGALAK: Hamna uvanga ihumagiyaga hilap unnaktirniata mighaagut Inuillu anniataliqpalaarnitigut. Uvanga uvamnik takuhimangittunga anniaryuaqtunik, kihimi takuhimayatka tapkua Inuit anniarviliaqtauvaktut, utiqtitauplutik ayurnahigangata. Qanurlikak ilihautikhaqaqqat inulgaminik qayangnarniatigut haffuma hilap naunarhinianik, ikayuqtuqtunga. Ilihimapkaligiaqaqtavut inulgamiit inuniagumik umani nutaami naunarhiumi nunaryuami qinigiaqaqtugullu qanuq ilihautikhanik inulgaminik atauttimuktirlugit nutaanguliqtut ingilgaanillu ilihimayaptingnik atatattiaptingnit.

Nunaliit, nappaqtiqtaugamik, tutqiquangittut. Ublumi atuqpaliqtut havingnik tunngaviliuhugit igluqpailu hadja uqqumut haangalirhutik paangit anugailgitqagini.

Igluqpak niglaktarhuni iluliliqtuqtauhimagami atjikkiikhugu ihumagihimaittumik hanigait alguani. Igluqpak hayukhuni anurikyuami. Qauyihaiyagiaqaqtut nakutqianik tunngavikhanik avatitigullu piuninaktunik nunalingni, igluqpakhat nakutqiyauligiagini hilauliqtumi.

Uwalu, ihumayunga imiqtarniq imarikhialu ihivriuqtauyukhak. Inutuqait mamagiungnagaat imaq halummaktigitilik tipikkuktuyuk tamaittumik imirhutik inungukhimanginamik. Ilangillu imat imigakhaungittut nunamit maqiviungmata havivaluktunik. Uktutigilugu, appu jus appunit jusiliurhimayuq maligatigullu avuqtauvaktut. Taimatut nunaliit aulaniit ihivriuqtauyukhaugaluallu, ihumamni. Nakutqianik aulaniqaqtuhat igluqpaqarlutiglu nunalingni inutuqanillu uqautjaulutik. Nutqarniaqqunga hamunga, Ikhivautaaq. Quana.

KILABUK: Pitquiniaqtiluta, qauyihavikhamik an'ngutunik takuyumavaktunga Nunavunmi, aulqitauvaktunut Inungnit qauyihaqtauyangini Nunavunmi. Allat kamapiuyut tamnalu Shimano Iqalungunungauhimayuq uqarhutiq manikhalik imaittunut hapuminirmut hugatjanik piyauyumayunut.

Qauyihakyumiyukhauyullu sikitunut qanurlu nakuhiyumiqtautagiakhaita quyaginak nunakkugutauluni. Inusransniktaqtuq sikitunut kihimi pilimaittuq qayarmut 22-feet mikitqiyainut. Ikayuutikhaqaqtuhayuq ulipkakyuaqtunut tatqiq ulipkahnahigangat. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Iglut tunngaviit ihivriuqtauyagialgit nunap qiqumania mahaktilimat amihullu iglut tunngaviqarmata hiugarmik. Iglut piyugamik hakugiktunit tunngivimingnit nuutpaktut nunap qiqumaniata katangnianit. Iktariaqaligungnarhiugut tunngavikhanik mahaktirhimakkat.

Anuri hupiluaqtittuq hilaplu itquhia ingattarhuni. Tamayaiyapktugut piqtunit hivuagut tamaatut pirhiyuinmat qayat amuyugamit ipirvingmingnit. Qayaq nakuyumik ipirhimayugaluq imarmik kihimi

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

tatannami puhittuq. Maligaalungmi auyak, imiqtarvik tikilviugami taryurnilaqivaktuq imaq. Malik tikiutigami imqtarvingmut. Amihut inuit inmingnik imiqtalihutik tiihamut imakhanik kilamihutik. Amihuniaqtut avatimi ayurhautauniaqtut nunap qiqumania mahaktirniatit hilap itquhiata ingattarnianit taryurlu imaquqtuhivalliatilugu. Nutqallakpunga, Ikhivautaaq

ANALOK: Atauhiq uqariyaungittuq hilap allanguqtirniagut. Inutuqait uqarhimayut hila allangurniaqtuguuq, nunaryuarmiut inmik malinaligumik piundayamingnik.

Inutuqait mipkuliugumayungnaiqtut hiqiniq unnakpalaarmat niqi uginnalirnat. Imailiniaqtuq uqarhimayuq Baibulmi ukpiyaga imailiuq hadja. Allangulimaittaqut Hanayip hivunikhaliugaa uvaptingnut. Quana, Ikhivautaaq.

NAUJARLAK: Nipliutigiumayaga takuhimayaga niptautilugit ublut. Taavungagaaluk takunnaqtugaluaq nuvuya tunngayaapiaqtuq. Naunaqtuliriyitkaak kiuttagaluaqat apirhutimniik, huuq nuvuyap kalaa allanguqqa nipaugaluaqtilugu upingakhami. Puyuinntit akhalutit, sikitut umaqutiliriviinillu pinahugiaga kalaa tunnguyurnialu allangurhuni. Avulihanugiyatka nuvuyamiut kalaiyailirhutik. Inuit inuuyut inmi halummaiyaqtiluq tuqunaqtunik. Nuvuya nungulaittugaluaqtilugu amigaittut inuit halumaigiyut mikigaluaqtilugu. Quana, ikhivautaaq.

IVALU: Tamaita uqariyauyut itqumayut, kihimilluaq pimmarikharniq amiirnik. Una tunngayuq ukpigiaptingnit hugatjat ummatqikniarmat atuqtauhimangittuq amia hauniillu qimaktauhimakpata nakuyumi umavikhami. Qayagiyagiaqtaqtugut pitquhinik pimmarikhangittunik nunamik. Uvammik takuhimayunga pinirluktumik pimmarikhangitumut. Inuhimayunga ukiakhami nuna apiyagiktilugu ukiakhami pirhilihaktumi. Aninahuriliqpaqtunga uvinigutaittumik, anitquyayuyittunga kihimi. Inuk inuhimagumi nakuyumi ublumi, anitquyauvaktut uvinigutaittumik qarliittumigluuniit hilarlu qangigiangani. Igluanittauq, Inuk inuhimagumi piqtumi hilarlungmiluuniit anitquyayuyittut annugangittumik.

Atauhiarhunga pihurhakhunga aniunga uvinigutaittumik hila niptaupiaqtilugu anugaittunilu. Kilamik atauhiq ikaarniq aniguqtinagu hila allanguqtuq pirhilaqilihuni. Naunaitqutauyuq inuhimayunga ublumi imaittumi. Uvammik takuhimayaga. Imaa pihurhaahuni pimmarikhaginik inungmut huigutauttarmat itqaumayukhauyugut qanurinmangat hila inuviptingni. Quana, Ikhivautaaq.

ASHEVAK: kilamik utigumayunga apirhunmut qanuq parnaiyaqtuhavita nunalipitingni allangurniaqtunut uvaptingnut. Allanguliqkunig uqagumangitkaluaqtiluta, angmaumayagiaqtaqtugut ilitarinahaguptigu kinguvarniagapta. Anurikyuaq tikitkangat Kingarnut inuit irhiliqpaqtut anuhikyuyuitkaluarmat. Taimainmat parnaiyariaktaqtugut, hila allanguqpalaqaqtinagu qayangnahiluni inungnut nunalingmi.

Qimakvihaqariaqtaqtuq inungnut piqtumit. Tautulugitqaaq qaqtutini qimakviit, algakhimayunik uyaqqanut qimakvihannut inuit.

Allalu qayangnaqtuq nunalingnut, kinngikyuaqtunik hiluqqalingnik aput hituaqtiqtuq. Qayangnaqturlu, igluqpait havingnik tunngaviqaqtukhat allaniglu qayangnaitautiqarlutik ahiguqtirnaittumik piqturyuani. Nunaliillu qayaqarvikhaqariaqtaqtuq. Hapummivikhaittumik, amihut qayaiyaqpaqtut nunaptingni. Tulaktarvikhanik nakutqianiglu. Upalungaikhimangitkupta, ayurhaliqpaqtaqtugut, auyallu takihimaktulugit.

Qayanut umianullu tulaktarvikhaqariaqtaqtugut, ihumalungnaittumik qayavut nammakpata. Akituttaqtuq gavamanut ilihimayugut kihimi inuit nammagiaqtaqtuq. Itqaumaguvuq unipkak Noah umiyauangalu, itqaumaluta inuit igloutigiyaat ublumut ukkuangit umiktauniannut. Godimlu imaq kuvipkagamiuk. Insuransliriniq pityutauttaqtuq amigaitpata inuit insuransniktiktut gavamanullu akhuktut. Quana, Ikhivautaaq.

QARPIK: Pangiqtumi anuriiryuayuktutq ilihimayauyuq. Taimainmat ilangit igluqpait ipiqtauhimayut titqatarnaittumik. Anurilaqiryuaganat igluqpait hayulaqivaktut ingutalirhutik ipiqtuqtaungitpat iglu ahugurniaqtugaluq. Quana, Ikhivautaaq.

TATTUINEE: Igalaat atpahiktuhauyut nutaqqat qinigiagini iglaakkut igalaaqarlutik malruunginaungittunik hiqinirmillu utiqtarnaitkutilingnik. Angmaqarlutigli ukiumi. Igluqpait itquhiit nutaanguqtiqtuhauyut nakutqiamik hilamut. Quana, Ikhivautaaq.

PIJAMINI: Nunaliit anurhiryuayuktut igluqpait ipiqtuqtauyukhauyut ahiguqtarnaittumik. Sikurvikhallu nakutqiamik itquhikhaqariaqtaqtut inuit katilligiumainnarmagit. Haangayuq ityimut igalaaqaqluangilutik ikumaqutiqlutigli inmi. Ikayuqtugumayagalu uqariyauyuk tulaktarvitigit. Qayaiyaqtuqaqpangmat qayaqarvikhainmat piqtumi. Quana, Ikhivautaaq.

ARNAJUAQ: Katimayut uqariyait uqariyumatka tutqumayagaluatka qagittamni uqariyauyut tamaita. Ilangit Inuit naguhuktut nunamiuttainnanik an'ngutinik, ilangittauq taryukmiutainnanik. Ilangillu tamarmik nunamiuttanik taryukmiutanik. Itqaumayunga nutagauplunga Julaimi hiqugiaquyauyunga nattirmik hikumi. Anurhikyuayuitugut tulaktarvikhaqangittutalu. Pitquivunga tulaktarvihaliuquplugit auyami tatqihitit takhiniaqqata.

ATTUNGALAK: Ippakhak, niqiliqinikkut uqauhiqagaluaqtugut qanurlu hilap allanguqtirnia aktumanianik. Tautuhimayukhauyugullu igluqpakhanik niqiliqivikhainik inutuqait. Taima manikhaqaaqtut igluqpakhamut qimaktauniarmat inulgaminut. Nakutqiamik atugiaqaliqtavut inutuqait qauyimayatuqangit niqiliqivikhaliurniaguqta. Quana, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Igluqpakhat hadja nappaqtiqtauvaktut nakutqiyauyukhat Ukiuqtaqtup itquhia nalaumanahuarlugu allanguqtiliqqat. Amihut utuqqait tunngaviit uviliqtut ahigulirhutik akittuplutigli ihuarhainiit. I-tut ittut nattikhat aunnaiqiyauniaqtugaluit nattirmi. Nakutqianik igluqpikutikhaqariaqtaqtut igluqpaukharniagumik nangittarlugit piqtut. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Auyak, anuqqahakkangat, ipirviit alguyat kiktugaqpaktut. Ipiqturviit havaktauyagialgit nakuhilugit kiktugaqtarnaittumik anuqqahakkangat. Qilamiurnaktunullu ikumaqutikhaqtauhauyug hapkunani igluqpani nunalingni: Halatkut afisiani, sikuurvini, munarhiqarvingmilu. Angitqiani nunalingni, parnaikhimatyutikhamingnik piagaikhimalutik qilamiurnaktumi pityutikhamingnik tamayakhamingniglu.

Hadja, nunaliit qiqittiviqaqtut. Ilani, tatatpiaqpaktut niqinik ilangit inuit niqiqarvikhaikhutik. Angitqianik pivaktuhaugaluit niqikarvikhanik inugikhivalianiarimat. Pitquvungalu nunalingnut parnaiyakpalirlutik qilamiurnaktukhanut qanurlikak. Quana, Ikhivautaaq.

KOIHOK: Hivunivut nangmakpaktut uqittuinanik, tamayagaalungnik tigumiagutikhainamik kinminait inmingnirlu. Nakhaktait ikhagiagiyatik inuyamingni talvatuq. Ihagiagiyamingninnak nangmakkamik ihumaluutaitqiamik inuhiqaqtut. Hivunivut atauhiuyut nunamut. Ihumalukuayuiittut parnaiyainnaqtut ukiukhamut. Ilani ublurgaaluk unnuamilu an'ngunahuarhutik niqikhakhiurhutik ukiukhamut piguqtakhamingnik. Nigivikyuakpatut aliahukhutik nikikhaqagangamik puguqhimayuqarhutigli ukiukhamut. Allat, utirgangata qupanuat hiqinirluublut alianaqtut. Hila nammakhipluni inuit ihumalutigingittat hila.

Ublumi, hila uqumaiktutut ingumayutullu iliuq ihumaitut inuit uqqumaiktuttut. Inuit uqamaluginalirhugu hila. Imailiuqtuhaungittugut hilakhamut aktumaniarmat. Hila uqqumailgutauliqtutut-ilipluni inungnut taimaa hila naunarhiuq ingumalihunilu. Taimainmat hilamik

INUTUQAIT TAKUHIMAYIT UQAUHIILLU

ihuiguhukquyauyuitugaluyugut hakugikhiyumiktiniagaptigut taimailiugupta. Allalu pitquhiq inuit tuqugangata immittutikluuniit, hilaarliqpiapaktuq akuni nuna pirliligangami tamaiyaminut.

Uqariatka ihumalutitka hilatigut piyut uvaptingnut uqummainmata nunamilu ayurhaliqpaliapluta hilaarlurnirmit. Hivunivut akuni pihukpakhimayut hilaamik ihumalukhimaittumik. Akhalutiturnirmitkak ublurhiutiniglu allanguutiug ihumanigannik Inuit nunalingni. Itqaumayukhauyugut inup ataniqtungittaa hila Hanayipta kihimi. Pingahuanut tikiutivunga uqarumayamnut. Inutuqautitka tuniuqhaitquiliqpaktut Inuinnanut qitungagiinut taimailiungitkuvit hilaarlirniarmat, pimmarikhaginnapta tuniurhainikkut. Taimailiurhimaktuhauyugut. Quana, Ikhivautaaq.

ANGUTINGUNIQ: Uqauhiqaliqtutut iliugut nappaqtigutitik igluqpaliunirmiglu. Ilihimatquyaga igalaat atpahingmata igluptingni qakugu nutagaq igalaakkut katangnialiqtuq. Ilangit piahagingittavut pivaliqtavut qayangnarmata inuit inuhiinut atatattiaavut imaa uqaliqpaktut. Katimayutiqaqtaqtugut allamik ikhitaagutinaitigut ingilgaallu pitquyaungittunik uvagut inuhiptingni hadja kihimi ahiguqtauliqtut ubl;umi. Ilangit inulgamiit uniutjauyalialgit piaharinngittamingnik ayurhautauniarmata inuhimingni. Quana, Ikhivautaaq.

AQPIK: Takuyumayunga turhuanik tunngavikhanik igluqpanut nappaqtiqtauniaqtuni hivuniptingni. Tapkualu igluqpait nappaqtauhimayut turhuanik tunngavilgit simanmiglu nakutqiyauyugaluit. Uyagalianit tunngaviliurhimayut aktumayaukmata nunap qiqitirnianit mahaktirnianillu. Quana, Ikhivautaaq.

PIGALAK: Piuguktuhaugittugullu hilap allanguqtirnia unnakpalianialu aktumaniaqtuq ulapqivinut. Quyahuktugut ulapqivigiatigut, kihimi hikuliugutitik tautugiakaktugut, mahaktinarikpalirniirmit qiqinaharnimillu. Tautuktauyagiakaktuk hivunikhamut akuni hadja ihumaliuqpalirlutik allangurniaqtunut

ublumi. Ilautilugit nutaat allangurnikhanut nunap tunngavikhatigut turhuanik allaniglu. Hadja tunngaviliurnik akittuvalaarmat uyagaliaqtuqpalaarhunilu hiugarmiglu. Piuguktailugillu umianut uhiyarviit tulaktarvillu nunalingni. Quana, Ikhivautaaq.

QAUNAQ: Alguyak ikumaqtauyuk atauhirmik tingmitinut milvingmi qulinut ahiguktuk nunaptingni. Inmingnik ikumaqtitaktuhaugaluit. Nunaliillu pihimayakhagaluangit tapkua utuqqat qattannuit kulliit qaumaqtit kulliit qamitpata tingmillu mittagiakakkat. Quana, Ikhivautaaq.

IGUTSAQ: Nunaliillu atuni satalaitkuktunik talafutiqaqtuhaugaluit piqtuyuani atugakhanik qilamiurnaktuni. Quana, Ikhivautaaq.

UTOK: Qaptigiyit piuguktauyukhaungittut, hilap allangurnianit qaptiriniat aktumayauyaarmat, ukiumi qimukyuniyuakpangmat. Imainnikkat, qapirutit akhalutit tikilimaittut igluqpanut. Quana, Ikhivautaaq.

NOVALINGA: Tautuliqtuhauyut aturnirmik hiqiniup unnarnianik unnaqutikhanik igluqpanut. Malruungni huna tatqirhiutini ahinit unnaqutiqariaqaqniagaluarhutik, kihimi urhuryuaqteryuarnaittuq alguyaktutinut.

MILORTUK: Nunamit niqainnait, mikiunit hugatjanit qauyihaqtauyukhaugaluit allullu niqit ihivriutaulutik halummailgunik. Qauyihaiyukhayut inuit ilihimaligiagini qanuq nirinik niqainnanik aktumaligiakhaa inmingnut. Quana, Ikhivautaaq.

• • •

Uvunga inuiqtuq titigarhimayuni. James Eetoolook apirhiug umiktirutikhanik hivulliuqtinitkatimaqatauyunit. Tamaita niplikaffuktut, Hal Mills Malachi Arreaklu (katimayuni hivumuriyik) havaktait pitquyauhimayut katimayunit.

• • •

PITQUYAUYUT INUTUQANIT

1. Nanuutit nakuutqiyauyumik havaktauyukhauyut
2. Insuranhamik anngunahuarutinu
3. Himauhiqtuiniq niqainanik
4. Hakugitqianik havingnik tunngavikhanik – nakuutqianik tunngavinik
5. Alguyanik ipiqtulugit iglut
6. Kansanaqtunik ilihimahahuarniq
7. Imaqarniq – amigaittut ihumaluutit turangayullu uqariyauyu
8. Nunavunmi qauyihaivikhamik, kilamik tuhaqtitauyami
9. Hilarlunirmit piyauyunut himmautikhanik
10. Hilarlunirmit qimarvikhanik alguyaktutilingnik
11. Nunalingni umianut tulaktarvihanik
12. Nunaliit hiuvlliuriyariaqaqait Gavamatkut Nunavunmit upingaknaqtunit pityutikhanik
13. Igalaat pingahunik igalaaqatukhat – kalaqalutiglu hiqiniqmut
14. Alguyanik aulatjaktailityutikhanik
15. Inutuqait ilihimayainik tunihiniq qauyihaiyinu inugaminullu
16. Hunngiqtailivikhanik tutqumavikhanik niqinik qiqittivikyuanu nunalingni
17. Allanik aulguyaktutihanik qinirhianiq
18. Katimaniq inuhitigut, agliriyauyunik
19. Hikunnguarliurutinik hakikvinut